

Tekstiili- opettaja

TEXTILLÄRAREN
4/2020 · 6 €

KÄSITYÖN MERKITYS
-TEEMALEHTI

- 3 **PUHEENJOHTAJALTA** Käsistään kätevä tekee sen, mitä haluaa. Muut tekevät sen, mitä osaavat.
- 4 **ILMOITUSTAU**
- 6 **KÄSILLÄ** Käsityönopettajan kirjavat ammattinimikkeet hämmäntävät
- 8 **KÄSILLÄ** Liittokokous 2020 ja vuoden käsityönopettaja
- 9 **KÄSILLÄ** Käsin tehty tulevaisuus -kilpailun voittajat
- 10 **KÄSITYÖN MERKITYS** Käsityö kasvattaa kekseliäitä teknologiaosaajia
- 11 **KÄSITYÖN MERKITYS** Designajattelua perusopetukseen
- 12 **KÄSITYÖN MERKITYS** Käsitöillä pelastetaan sukupolvia!
- 13 **KÄSITYÖN MERKITYS** Kuulumisia käsityönopettajaopiskelijoilta
- 14 **KÄSITYÖN MERKITYS** Käsitä paremmin käsityön avulla
- 15 **KÄSITYÖN MERKITYS** Haluan käsittää, edes jotakin
- 16 **KÄSITYÖN MERKITYS** Vaatteiden korjaus- ja huoltotaidot ovat kansalaistaitoja sekä osa kestävästä kehitystä
- 17 **KÄSITYÖN MERKITYS** Käsityöstä hyvää elämää
- 18 **KÄSITYÖN MERKITYS** Miten Tappara-sukat liittyvät tulevaisuuden osaamiseen?
- 19 **KÄSITYÖN MERKITYS** Ymmärretäänkö Suomessa kädentaitojen harjaannuttamisen merkitystä?
- 20 **KÄSITYÖN MERKITYS** Kiinnostus kierrätykseen ja kotimaisiin vaatteisiin kasvussa
- 21 **KÄSITYÖN MERKITYS** Handen minns
- 22 **KÄSITYÖN MERKITYS** Käsityön merkitys matemaattisten aineiden näkökulmasta
- 23 **KÄSITYÖNOPETUKSEN KEHITTÄJÄT** osa 28. Käsityönopetuksen kehittäjistä -sarjan päätösjakso
- 24 **AINO-KOTI -SÄÄTIÖ 70 VUOTTA** Aino Hausmann elää teoksissaan
- 25 **AINO-KOTI -SÄÄTIÖ 70 VUOTTA** Itse ommellen itsetuntoa
- 26 **AINO-KOTI -SÄÄTIÖ 70 VUOTTA** Koiralapaset
- 27 **KOLUMNI** Luonnollista viisautta kässässä
- 28 **LUOKASSA** osa 7. ”Taitojen oppiminen vaatii aikaa”

Tähän lehteen on kerätty eri alojen asiantuntijoiden kirjoituksia käsityön merkityksestä heidän omalla alallaan. Lehteä jaetaan sekä kuntapäätäjille että kansanedustajille.

Meillä jokaisella on omat, yksilölliset muistomme koulun käsityötunneista. Ne saattavat olla täynnä kärsimystä kireiden ja hikisten silmukoiden neulomisessa tai suoraan sahaamisen mahdottomuudessa. Muistot voivat olla myös vanhempien ihastelua kätemme töistä tai onnistumisen iloa tavoitteiden saavuttamisesta. Koskaan koulukäsityön tekeminen ei jätä kylmäksi, vaan herättää tunteita ja muistoja, jotka vaikuttavat itseuntoon ja jopa ammatinvalintaan.

Maamme vahvuutena on ollut käsityötaitojen opiskelu kouluissa sekä vapaassa sivistystyössä, ja yhteiskuntamme on arvostanut kädentaitojen osaajia. Tämän on todettu lisänneen henkistä hyvinvointiamme ja olleen merkittävässä asemassa myös teknologisten ratkaisujen innovoinnissa.

Käsistään kätevä tekee sen, mitä haluaa. Muut tekevät sen, mitä osaavat. Onko kaikilla nuorilla yhtäläinen mahdollisuus opiskella käsityötaitoja?

Koulun käsityötunneilla opitut taidot eivät tarkoita vain eri työtapojen opettelua tai laitteiden käyttämistä. Tänä päivänä opetuksessa on kokonainen käsityö, jolla tarkoitetaan prosessia, jossa oppilas suorittaa itse tai ryhmässä kaikki prosessin neljä vaihetta; ideoinnin, suunnittelun, valmistamisen sekä arvioinnin. Samalla kehittyy looginen päätelykyky, koodien luominen ja avaaminen, ongelmanratkaisutaidot ja hienomotoriikka.

Viimeisimmässä OPS-uudistuksessa siirrettiin yläkoululta yksi käsityön oppitunti alkuopetukseen ja samalla koko oppiaine muutettiin sisällöltään tasa-arvoisemmaksi monimateriaaliseksi käsityöksi, jolloin sekä tekstiilityön että teknisen työn opetuksen tuntimäärä valitettavasti supistui.

Käsityön opiskelussa vallitsee tällä hetkellä sen sijaan epätasa-arvo eri kunnissa toteutetun käsityön opetuksen suhteen. Joissain kunnissa on ymmärretty oppiaineen tärkeys ja seitsemäsluokkalaiset saavat opiskella 3 vuosiviikkotuntia (vvt) käsityötä, mutta valitettavan monessa kunnassa tämä on

enää vain 2 vvt. Käytännössä tämä tarkoittaa pahimmillaan 1 vvt tekstiilipainotteista käsityön opiskelua ja 1 vvt teknispainotteista käsityön opiskelua entisen 3vvt oman mielenkiinnon mukaisesti valitun käsityöpainotuksen tilalla.

Käsityön opettamiseen tarvitaan riittävästi oppitunteja, jotta saadaan aikaa taitojen monipuoliselle opettamiselle ja runsaasti mekaanisia toistoja, joihin käsityötaitojen monipuolinen oppiminen perustuu.

Peruskoulussa opettavien käsityötuntien määrään voivat kunnat tehdä itsenäisiä valintoja 7-luokkien osalta. Kuntapäätäjien omasta arvomaailmasta riippuu se, minkä verran lapset ja nuoret saavat valmiuksia kädentaitojen kehittämiseen – ja tällöin myös oman elämänsä hallintaan ja luovaan ongelmien ratkaisukykyyn.

Sanna Lehti

JULKAISIJA
Tekstiiliopettajaliitto ry
Textillärarförbundet rf

TOIMISTO JA TOIMITUS
Akava-talo
Rautatieläisenkatu 6,
00520 Helsinki
puh 040 589 8334
toimisto@tekstiiliopettajaliitto.fi
www.tekstiiliopettajaliitto.fi/lehti

PÄÄTOIMITTAJA
Jaana Pakarinen
050 570 8343
jaana.m.pakarinen@gmail.com

TOIMITUSNEUVOSTO
pj. Jaana Pakarinen
Helena Hämäläinen
Anna Kouhia
Katja Mäki-Kaila
Liina Ruuskanen
Liisa Vuolas

TAITTO
Sanna Lehti
sanna@sannalehti.fi

ILMOITUKSET
tekstiiliopettaja@gmail.com

ILMESTYMINEN
66. vuosikerta
4 numeroa vuodessa
ISSN 0355-8991
Suomen Uusiokuori Oy

TILAA LEHTI
tekstiiliopettaja@gmail.com
hinta 20 €/vuosi

AINEISTO 2021		
NRO	AINEISTO	ILMESTY
1	18.1.	vko 7
2	6.4.	vko 18
3	30.8.	vko 39
4	8.11.	vko 49

Teksti lähetetään aineistopäivään mennessä päätoimittajalle. Kuvat lähetetään taittajalle. Liitä aineistoon yhteystietosi. Toimitus pitää oikeuden juttujen muokkaamiseen. Toimitus ei vastaa pyytämättä toimitetun aineiston palauttamisesta ja aineistopäivän jälkeen toimitetun aineiston julkaisusta. Tiedusteluihin vastaa päätoimittaja.

Tekstiilipettajaliitto TOL ry
Tavoitteet 2021–2023

Haemme muutosta...

- Tuntijakoon
- Opetusvelvollisuuteen

Pidämme tärkeänä, että...

- Oppitunnella on pätevät opettajat
- Täydennyskoulutusta on riittävästi

Haluamme lisätä...

- Käsiyön arvostusta ja näkyvyyttä
- Yhteistyötä muiden oppiaineiden ja toimijoiden kanssa

Sähköisen jäsentietolomakkeen päivittäminen

Pyrimme liitossa siihen, että sähköpostia käyttävillä jäsenillämme kaikki jäsenasiat hoituisivat yhtä sähköistä kanavaa pitkin. Haluamme näin taata jäsenille mahdollisimman nopean palvelun ja samalla selkeyttä järjestösihteerin työtä.

Näillä ohjeilla pääset kirjautumaan jäsenisivuille **päivittämään omat yhteystietosi** sekä **anomaan alennettua jäsenmaksua**. Samalla voi ottaa käyttöön liiton jäsenedut ja tutustua vain jäsenille tarkoitettuun materiaaliin.

1. Sivulla www.tekstiilipettajaliitto.fi valitse *Jäseniäsi* oikeasta yläkulmasta.
2. Jäsenisivuille kirjautuessa käyttäjätunnuksesi on liitolle antamasi sähköpostiosoite. Salasana on luotu ensimmäisellä kirjautumiskerralla. Tarvittaessa pystyt tilaamaan uuden salasanan unohtuneen tilalle tai luomaan uuden.
3. Jäsenisivuilla valitse välilehti *Päivitä jäsentietosi*. Seuraa sivun ohjeita.

Tekstiilipettaja-lehti ilmestyy ensi numerosta lähtien verkkolehtenä! Lehden löydät liiton nettisivuilta.

Liitto tiedottaa

Minietäisyyspäivät

Käy syyspäivien sivuilla hakemassa vinkit syksyisiin käsitöihin ja oppitunteihin osoitteessa tekstiililahti.com. Kiitos järjestäjille Lahden paikallisyhdistyksessä!

Alennetut jäsenmaksut vuodelle 2021

Alennettuun jäsenmaksuun ovat oikeutettuja työttömät, eläkeläiset, perhevapaalla ja äitiyslomalla olevat, sivutoimisesti (alle 9h/vko) työskentelevät, osa-aika-eläkeläiset ja osatyökyvyttömyyseläkeläiset. Alennettu maksu myönnetään kalenterivuodeksi kerrallaan (poikkeuksena eläkeläiset) ja alennusta anotaan jäsentietolomakkeella joulukuun loppuun mennessä. Jäsenmaksua ei voida alentaa kesken kalenterivuoden eikä takautuvasti.

Tarkasta jäsenyhteystietosi

Alta löytyvät ohjeet jäsentietojen päivittämiseen. Pyrimme liitossa siihen, että sähköpostia käyttävillä jäsenillämme kaikki jäsenasiat hoituisivat yhtä sähköistä kanavaa pitkin. Tarkastamalla yhteystietosi varmistat myös sähköisen Tekstiilipettaja-lehden jakelun. Samalla voi ottaa käyttöön liiton jäsenedut ja tutustua vain jäsenille tarkoitettuun materiaaliin.

Arviointiryhmä

Tekstiilipettajaliitto (TOL ry) ja Teknisten aineiden opettajat (TAO ry.) ovat päättäneet yhteistyössä arvioida käsityön oppimistuloksia lukuvuoden 2020-2021 aikana. Tällä opettajajärjestöt haluavat kerätä objektiivista tietoa käsityön osaamisesta. Kiitettävä määrä kouluja on jo ilmoittautunut mukaan, mutta kouluja mahtuu vielä mukaan, ja tällä lisätään tutkimuksen luotettavuutta.

Arviointi toteutetaan huhti- ja toukokuun vaihteessa 2021. Arvioinnissa on videotehtäväsarja ja tiedollista osaamista mittaava tehtäväsarja. Oppilaat vastaavat erilliselle vastauspaperille, jotka postitetaan tutkijalle. Tämä ei vaadi opettajalta kirjaamistyötä. Tehtävät voi toteuttaa yhden oppitunnin aikana. Lisäksi opettajat vastaavat sähköiseen taustatietokyselyyn.

Arvioinnin kohteena ovat 7. luokan oppilaat. Lue lisää ja ilmoittaudu mukaan liiton verkkosivuilta.

#kasvomaskitalkoot ehdolla ARVO-palkinnon saajaksi

Tekstiilipettajaliitto, Marttaliitto ja Naisten Valmiusliitto antoivat ensimmäiset kansalliset kasvomaskien teko- ja käyttöohjeet jo koronan alkuvaiheissa. Tällä työllä olimme mukana Vuoden Vaikutuksen ARVO-teko 2020 kisan loppusuoralla! Kilpailulla halutaan löytää yrityksiä ja yhteisöjä, joiden toiminnassa yhdistyvät laajat yhteiskunnalliset vaikutukset ja innovatiivinen toimintatapa yhteiskunnan, ihmisten tai ympäristön hyväksi.

TAMPERE- HUHTIKUU 2021
JOENSUU - SYYSKUU 2021
OULU- LOKAKUU 2021

KÄSITYÖKIERTUE 2021

Käsityökiertue 2021 syventää osaamista, muuttaa mielikuvia ja uudistaa käsityöopetusta. Kaksipäiväisessä koulutuksessa syvennytään ideoinnin ja suunnittelun sekä käsityöprosessin arvioinnin problematiikkaan sekä työskennellään käytännönläheisemmin erilaisissa työpajoissa.

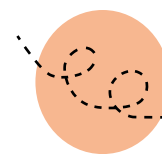
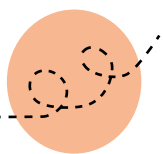
Koulutus on maksuton ja suunnattu käsityön aineenopettajille, luokanopettajille, vapaan sivistystyön ja taiteen perusopetuksen opettajille

ILMOITTAUTUMINEN JA LISÄTIEDOT OSOITTEESSA:
www.tekstiilipettajaliitto.fi

Tekstiilipettajaliitto
TOL ry
Textillärarförbundet rf

Käsityönopettajan kirjavat ammattinimikkeet hämmentävät

Käsityönopettajista käytettävät ammattinimikkeet vaihtelevat suuresti. Työnhaussa pelkkä käsityönopettaja ei tällä hetkellä kerro opettajan osaamisesta. Tästä syystä Tekstiilipettajaliitto TOL ry. ja Teknisten aineiden opettajat TAO ry. ovat marraskuussa julkaisseet lausunnon käsityön opettajan ammattinimikkeen selkeyttämiseksi.

Käsityönopettajia haetaan lukuisilla termeillä

Avoimena olevien käsityönopettajan tehtävän nimikkeet vaihtelevat huomattavasti. Opettajaa etsitään niin kovien kuin pehmeiden materiaalien opetukseen tai pelkästään maininnalla käsityö. Vaikka käsityönopettajan ammattinimike pitää sisällään teknisen työn ja tekstiilityön työtapojen opetusta, ei tämä useinkaan käy ilmi hakuilmoituksesta.

Erilaiset ammattinimikkeet ovat herättäneet keskustelua alan sisällä jo pidempään. Suurimmalla osalla käsityötä opettavista koulutus ja siten myös aineenhallinta on painottunut vahvasti joko tekstiilityön tai teknisen työn työtapojen opetukseen.

Käsityönopettajan työnkuvan mahdollisimman tarkka kuvailu hyödyttäisi niin

työnantajaa, opetusta kuin hakijaa, sillä näin saataisiin oikea, ammattitaitoinen opettaja oikeaan paikkaan.

Epäselviä ammattinimikkeitä käytetään paljon

Keväällä 2020 Mol.fi-sivun kautta haettiin yhteensä 5200 opettajan paikkaa. Näistä käsityönopettajan paikkoja oli 113 kappaletta, eli 2,2 % kaikista opettajien paikoista. Luvut käyvät ilmi Teknisten aineiden opettajien TAO ry. kokoamasta selvityksestä.

Avoimena olleista käsityönopettajan työpaikoista 75 % oli yläkoulun ja 18 % alakoulun opettajan tehtäviä. Loput olivat mm. erilaisia vankiloopettajien paikkoja. Listauksesta puuttuu todennäköisesti suurin osa alakoulun kaksoispätevien opettajien hakuilmoi-

tuksista, sillä niitä haetaan pääasiassa luokanopettajan tehtävänimikkeellä.

Suurin osa haettavista käsityönopettajan paikoista oli otsikoitu "käsityö"-nimikkeeseen alle, eikä otsikossa kerrottu, minkä työtavan paikka on kyseessä. Työtavan maininta oli vain harvassa otsikossa. "Tekninen työ, TN tai "teknisk" mainittiin noin neljäsosassa (26 %) haettavista paikoista. Vastaavat ilmaisut sisältäviä tekstiilityön opettajan tehtäviä oli vain 6 % haettavista paikoista.

Epäselviä käsitteitä, kuten "kova" tai "pehmeä" käytettiin 6 % haettavista paikoista. Teknisen- ja tekstiilityön työtapojen yhteisopettajaa haettiin vain kahdessa paikassa. Suurin osa oli tuntiopettajan tehtäviä, sillä maininta "tunti"/"tim" löytyi 58 % haettavista ilmoituksista.

Lausunto käsityön opettajan ammattinimikkeen selkeyttämiseksi

Lausunnon tarkoituksena on selkeyttää tilanteita, joissa ilmaistaan käsityötä opettavan opettajan tehtäväkuvaa, koulutusta tai osaamista.

Käsityön opettajan nimikkeiden tarkka ja oikea käyttö kertoo, minkä koulutuksen ja työtavan opetuksesta tai opettajasta on kyse. Asianmukainen nimikkeiden käyttö lisää avoimuutta ja luottamusta sekä selkeyttää yhteistyötä ja käsityön eri sisältöjen opettamista. Nimikkeen oikeellisuuden vaatimus korostuu erityisesti virka- ja työnhakuun liittyvissä tilanteissa.

Keväällä 2020 haettiin 113 käsityön opettajan paikkaa, joissa otsikkotasolla käytettiin mm. seuraavia ilmaisuja "käsityö" (ilman määritelmää työtavasta), "kovat materiaalit", "pehmeät materiaalit" ym. Nimikkeet ovat epäselviä, eivätkä vastaa merkityksellään opetussuunnitelman henkeä.

Ehdotamme käytännöksi seuraavia nimikkeitä, joita käytetään jatkossa käsityön aineenopettajan pätevyyden omaavasta opettajasta tai käsityötä opettavasta luokanopettajasta.

- **Käsityön opettaja, molemmat työtavat (TN/TS)** = Opettaja opettaa käsityön molempia työtapoja
- **Käsityön opettaja, teknisen työn (TN) työtavat** = Opettaja opettaa pääasiassa teknisen työn työtapoja, aik. teknisen työn opettaja
- **Käsityön opettaja, tekstiilityön (TS) työtavat** = Opettaja opettaa pääasiassa tekstiilityön työtapoja, aik. tekstiilityön opettaja
- **Luokanopettajan** tehtävänimikkeessä, jonka opetustehtäviin käsityön opetus kuuluu, tulisi opettavasta työtavasta olla maininta (TN/TS).

Virka- tai tehtävänimikkeet määrittelevät työnantaja. Työnantajan velvollisuuksiin ja vastuisiin kuuluu virka- tai työtehtävää täytettäessä varmistua opettajan riittävästä aineenhallinnasta ja järjestää tarvittava perehdytys.

Allekirjoittaneet pedagogiset järjestöt ja opettajankoulutusta järjestävien yliopistojen edustajat esitämme, että käsityön opettajan nimikettä selkeytetään aina työtapa kuvaavalla termillä, mikäli opetus keskittyy käsityön teknisen työn tai tekstiilityön työtapoihin. Mikäli opetus jakautuu kummankin työtavan kesken puoliksi, olisi siitäkin hyvä olla maininta.

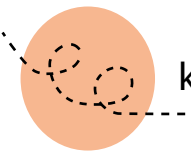
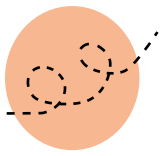
Teknisten aineiden opettajat - TAO ry.
Tekstiilipettajaliitto TOL ry
Mia Porko-Hudd, Åbo Akademi

Tekstiilipettajaliitto
TOL ry
Textillärarförbundet rf

Teknisten aineiden opettajat - TAO ry.
Läroförbundet för tekniska ämnen
Association of Technology Teachers

Liittokokous 2020 ja vuoden käsityönopettaja

TEKSTI IINA RUUSKANEN

Liittokokous järjestettiin etäkokojuksena

Kuluvana vuonna Syyspäivät oli tarkoitus järjestää Lahdessa Kätevä ja tekevä -messujen yhteydessä teemalla Vintagea virtuaaliin. Messujen peruuntumisen ja koronaepidemian kiihtymisen johdosta myös Syyspäivät peruttiin. Kiitos kaikille Lahden paikallisyhdistyksessä, olitte suunnitelleet ja valmistelette mielenkiintoiset ja tapahtuman täydet messut! Syyspäivien opetusmateriaali on edelleen verkossa kaikkien hyödynnettävissä. Lue lisää: tekstiilahti.com.

Liittokokous järjestettiin etäyhteyden avulla. Osallistujia oli 42 ja 12 jäsenyhdistyksen äänet olivat edustettuna. Liiton toimintavuosi 2019 oli täynnä muutoksia ja yllätyksiä, ja se aiheutti kokouksessa kiivastakin keskustelua.

Jatkossa ilmainen opiskelijajäsenyys ja sähköinen jäsenlehti

Kokouksessa vahvistettiin ehdotus, jonka mukaan opiskelijajäsenyys on jatkossa ilmainen.

Koska liiton lehti on tehnyt useana vuonna taloudellista tappiota, hallitus oli valmisteellut kaksi vaihtoehtoa lehden tulevaisuudelle. Budjetissaan hallitus esitti vaihtoehtoa, jossa kaksi lehden numeroa toimitettaisiin sähköisenä sekä vaihtoehtoa jäsenmaksun nostamiseksi.

Kokouksessa nousi kuitenkin esiin uusi vaihtoehto täysin sähköisestä jäsenlehdestä, mikä sai selvästi eniten kannatusta. Sähköinen lehti nähtiin ekologisena ja taloudellisenä ratkaisuna. Jatkossa Tekstiilopettaja-lehti kilahtaa siis postiluukun sijasta sähköpostiisi.

Täysilukuinen hallitus

Vuonna 2021 liiton hallituksen muodostavat kahdeksan varsinaista jäsentä sekä kolme varajäsentä.

Puheenjohtajana jatkaa Minna Hankala-Vuorinen Tampereen seudun tekstiilopettajista.

Hallitukseen kuuluvat varsinaiset jäsenet Heli Lehtelä, Marjo Malinen, Annamari Pyöriä, Iina Ruuskanen, Tiina Torvinen, Tanja Töyrylä-Kannisto, Anu Vartiainen, Johanna Wahlberg sekä varajäsenet Nina Pakkala, Auli Saarinen ja Piritta Peltomäki.

Vuoden käsityönopettajaksi Johanna Säilä

Liittokokouksen päätöksiä julkistettiin vuoden käsityönopettaja. Johanna Säilä opettaa Turussa, Puolalan koulussa 3.–9. luokkien käsityötä. Johanna ehdotettiin sanoin: ”Johanna on käsityön asialla niin mieleltään kuin sydämetään! Hän on empaattinen kaikille kanssaihmisilleen, hän jakaa omaa osaamistaan oma-aloitteisesti ja pyyteettömästi. Hän on opetuksen kehittäjän eturivissä laajalla asiantuntemuksellaan, idearikkaudellaan kuin myös oppikirjatyöllään.”

Johannan julkaisutyö on jatkunut vuosia. Johannalla on oma Youtube-kanava, hän on aktiivinen Punomo.fi oppimateriaalien julkaisija ja hän on kunnostautunut oppikirjatyössä.

Johanna sanoo: ”Lämmitän mieltä huomata, että kaikki mitä olen vuosien saatossa jakanut, on ollut hyödyksi. Ajattelen tekeväni tätä virkatyönä ja siitä on kiva antaa teenpäin. En ole arka jakamaan ajatuksia ideatasolla, vaan ajattelen, että jokainen voi muokata niitä omaan opetukseen sopivak-

si. Toivoisin muidenkin opettajien jakavan enemmän työtään, sillä kaiken ei tarvitse olla niin valmiiksi hiottua. Jakamisen asenne on varmasti ollut se, miksi minut on huomaitu ja olen siitä todella otettu.”

Johanna on toiminut Turun seudun tekstiilopettajat ry:n puheenjohtajana vuodesta 2015 eteenpäin sekä Tekstiilopettajaliiton hallituksessa vuosina 2013–2016. Järjestötyössä Johanna on ollut laatimassa paikallisia käsityön perusopetuksen opetussuunnitelmia ja hän on kouluttanut käsityönopettajia niin Turun seudulla kuin valtakunnallisesti uuden opetussuunnitelman käyttöönottoaiheessa.

”Tykkään hirveästi ajatuksena uusimman opsin sisällöistä, joissa kokeilemisesta ja keksimisestä edetään suunnittelemaan ja valmistamaan. Siinä on näkyvillä elävän elämän kokonaisvaltainen käytännön prosessi ja yritän selittää sitä oppilaillekin. Tätä ymmärrystä tarvitaan muuallakin elämässä ja kaikissa ammateissa. Haluan motivoida oppilaita säilyttämällä heille sisältöjen herkkuisimmat osiot kuitenkin niin, että he saavat edetä koko prosessin läpi”, Johanna kertoo.

Johanna otti iloisena ja vaatimattomana vastaan vuoden käsityönopettajan kunnian.

”Käsityönopettajat ovat olleet arkisessa työssään lujilla. Häkeltyneenä ajattelen, että tänä vuonna haluttiin nostaa ”tavallisten käsityönopettajien” työtä esille. Koulutuspuoli on minulle tärkeää ja koitan kauheasti auttaa muita käytännön työssä. Koska nyt eletään vaikeita aikoja, on hirveän tärkeää, että Tekstiilopettajaliitto on meille se yhteinen opetusalan juttu. Muuten käsityönopettajat ovat helposti yksin työssään. Järjestötoiminta toimii pedagogisena tukena meille kaikille.”

Käsin tehty tulevaisuus -kilpailun voittajat

Suomen Kädentaidot -messut, Tekstiilopettajaliitto TOL ry sekä Teknisten aineiden opettajat TAO ry järjestivät yhteistyössä Käsin tehty tulevaisuus -käsityökilpailun, jonka voittajat valittiin Suomen Kädentaidot -virtuaalimessuilla 13.–15.11.

1. SIJA
Ninni Kuosmanen
Käsi -installaatio

RAADIN PERUSTELU:

Ajan henkeen sopiva työ, tulevaisuuden suunnat jätetty katsojan pohdittavaksi. Kiehtova ja tunteita herättävä taideteos. Monipuolista materiaalin käyttöä.

2. SIJA
Tiimi: Fiskaali, Hankkila, Huhtala, Tervamäki
Istuinprojekti

RAADIN PERUSTELU:

Tynnyriratkaisu kekseliäs! Kierrätysteema hyvin käytössä, hieno yhteisöprojekti. Työn jälki hyvää.

3. SIJA
Heikkinen ja Rautanen
Sadetakki kierrätysmateriaaleista

RAADIN PERUSTELU:

Hieno kokonaisuus, kierrätyksen ajatus toimii hyvin. Työstä tuli näyttävä ja työn jälki on hyvää. Haastava työ.

4. SIJA
Arttu Formholdt
Poistotekstiilipussukka

RAADIN PERUSTELU:

Tulevaisuusajattelu kierrätyksessä. Työn jälki näyttävää. Eri pinnat muodostavat esteettisen kokonaisuuden.

Käsityö kasvattaa kekseliäitä teknologiaosaajia

TEKSTI PROFESSORI PIRITA SEITAMAA-HAKKARAINEN JA APULAISSPROFESSORI KAUJU KANGAS / HELSINGIN YLIOPISTO

Kestävän tulevaisuuden rakentamiseen liittyvät haasteet, kuten ilmastomuutoksen torjunta ja eriarvoisuuden vähentäminen, ovat monimutkaisia ja vaikeasti määriteltäviä. Niiden ratkaiseminen vaatii ihmisiltä kekseliäisyyttä, taitoa hyödyntää teknologiaa luovan ongelmanratkaisun välineenä sekä kykyä tehdä yhteistyötä eri alojen asiantuntijoiden kanssa. Työelämä, yhteiskunta ja ympäristö tarvitsevat yhä enemmän osaajia, jotka yhteistyössä muiden kanssa kykenevät luomaan uudenlaisia ratkaisuja moniulotteisiin, haastaviin ongelmiin. Käsityöopetus tarjoaa monia mahdollisuuksia uusien osaajien kasvattamiseen.

Kuten kestävyystieteessä, myös käsityössä työskennellään usein avoimien ja vaikeasti määriteltävien ongelmien parissa. Samaan aikaan, kun ongelmaan haetaan ratkaisua, on myös tarkennettava itse ongelmaa. Tämä edellyttää kykyä sietää epämääräisyyttä ja toimia vaillinaisen, mutta sillä hetkellä parhaan mahdollisen tiedon varassa. Kestävän tulevaisuuden rakentajien tulee kyetä toimimaan tilanteessa, jossa on vain kohdallisen huono ymmärrys koko systeemistä, mutta jonka ongelmat ja haasteet ovat kiis-

tattomia. Kun käsityössä harjoitellaan avoimien ongelmien parissa työskentelyä, kasvatetaan samalla kykyä tarttua toimeen, vaikka ongelma sekä ratkaisu ja matka sinne ovat vielä osin hämärän peitossa.

Käsityössä käytetään erilaisia materiaaleja, työskentelymenetelmiä ja työvälineitä, joiden avulla voidaan tukea lasten ja nuorten kekseliäisyyttä. Käsityö tarjoaa luontevan kontekstin tarkastella monia teknologiaan liittyviä elementtejä, kuten mekaniikkaa, automaatiota tai ohjelmoimista ajattelua.

”

Käsityöopetus tarjoaa monia mahdollisuuksia uusien osaajien kasvattamiseen.

Teknologisten ratkaisujen tutkiminen ja itse kehittäminen auttaa lapsia ja nuoria näkemään teknologian asiana, jota voi suunnitella ja innovoida.

Ideointi, suunnittelu sekä materiaaliset kokeilut ja testaamiset puolestaan kasvattavat kykyä uutta luovaan ongelmanratkaisuun ja konkretisoivat monia abstrakteja, esimerkiksi fysiikkaan liittyviä ilmiöitä. Ajattelu ja toiminta, käsitteellinen ja konkreetti, vuorottelevat käsityössä ainutlaatuisella tavalla. Tämä tukee luovuuden ja innovatiivisuuden kehittymistä ja tämän kehittymisen näkyväksi tekemistä käsitöiden kautta. Käsityö antaa välineitä ideoiden kehittelyyn ja arviointiin, prototyyppien testaamiseen, palautteen vastaanottamiseen sekä prototyyppien ja valmiiden tuotteiden tai keksintöjen esittelyyn.

Käsityö- ja teknologiaosaamisen karttues- sa kasvaa myös ymmärrys siitä, miten suunnittelu ja teknologia vaikuttavat meihin ihmisiin, yhteiskuntaan ja ympäristöön. Tämä on perusedellytys kestävästä tulevaisuudesta rakentavalle ihmiselle. Käsityöopetuksen avulla lapsista ja nuorista kasvaa kuluttajia, osaajia ja keksijöitä, jotka omilla valinnoillaan voivat vaikuttaa siihen, rakentuuko teknologinen tulevaisuutemme kestäväälle pohjalle. x

Designajattelua perusopetukseen

TEKSTI SATU GRÖNMAN, KM, KÄSITYÖKASVATUKSEN YLIOPISTO-OPETTAJA, FUTE-HANKKEEN PROJEKTITYÖNTEKIJÄ, INNOPLAY-HANKKEEN PROJEKTIASIANTUNTIJA / TURUN YLIOPISTO, OPETTAJANKOULUTUSLAITOS, RAUMAN KAMPUS

Designajattelu on perinteisesti mielletty ammattisuunnittelijoiden työvälineeksi tuotesuunnittelussa. Viime vuosikymmeninä designajattelun toimintamallin mahdollisuudet ovat herättäneet kiinnostusta myös muilla aloilla, kuten yritysmaailmassa sekä kasvatus- ja koulutusaloilla. Perusopetuksen näkökulmasta designprosessissa korostuvat luovuus, kriittinen ajattelu, ongelmanratkaisu sekä yhteistyö. Nämä sisällöt ovat tulevaisuuden taitoina (21st century skills) nostettu vahvasti esiin uudistetuissa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa Suomessa sekä muualla Euroopassa.

FUTE, FUTURE TEACHING, on kolmevuotinen Erasmus+ hanke, jonka tavoitteena on tuoda designajattelua koulumaailmaan. Hankkeen vetäjänä on tanskalainen Designkoulu Kolding, jolla on vahva designajattelun osaaminen ja kokemus maisteritason suunnittelijakoulutuksesta. Hankkeen muut jäsenet ovat opettajankoulutusyksiköitä viidestä eri Euroopan maasta: Suomesta, Tanskasta, Ranskasta, Belgiasta sekä Britannias- ta. Suomesta hankkeesta on mukana Turun yliopiston opettajankoulutuslaitoksen Rauman kampus.

Designkoulu Koldingin designajattelu mallista ja menetelmästä on hankkeen aikana muokattu ja testattu peruskoulumaailmaan soveltuva pedagoginen työväline, FUTE-menetelmä, joka toimii eri ikäisten oppijoiden (lasten, nuorten ja/tai aikuisten) kanssa, missä tahansa oppiaineessa, oppimiskokonaisuudessa tai projektissa. FUTE-menetelmä koostuu prosessikartasta sekä menetelmäkorkeista (42 kpl). Kartta kuvaa prosessin etenemisen neljän eri vaiheen kautta: tutki, analysoi, ideoi ja luo. Menetelmäkorkeat ovat toimintaohjeita, joiden avulla kartan eri vaiheita toteutetaan. Kartan vaiheisiin kuuluu jokaiseen kuusi erilaista korttia. Lisäksi kortteja löytyy erillisestä prosessi-osiosta yhteistyön kehittämiseen, ongelman rajaamiseen sekä kommunikointiin. FUTE-

menetelmän materiaalit on käännetty jäsen- maiden äidinkielelle ja ne ovat vapaasti tu- lostettavissa hankkeen nettisivuilla www.fute-project.eu.

Suomalaisessa käsityön opetuksessa designajattelun menetelmistä monet ovat tuttuja. Tiedonhankinta, prototyyppit ja prosessin dokumentointi ovat jo yleisessä käytössä perusopetuksen käsityöprojekteissa. Ennakoluulottomampi ideointi, panostus suunnittelumenetelmät, ajatusten jakaminen, tiimityö sekä tasa-arvoinen osallisuus taas ovat sellaisia designajattelun sisältöjä, joiden avulla käsityöopetusta voidaan edelleen rikastaa vastaamaan paremmin tulevaisuuden tarpeisiin.

Suomalaisen koulutusjärjestelmän ja maisteritasoisen opettajankoulutuksen lisäksi hankkeen muiden jäsenmaiden arvostusta on saanut osakseen Suomen käsityö-oppia- ne. Ajatus siitä, että ideoinnin, suunnitel- lun ja prototyyppirakentelun taitojen lisäksi meillä jokainen tulevaisuuden kansalainen oppii myös perustaitoja erilaisten materiaali-

en oikeasta työstämisestä sekä valmiin, kes- tävän ja käytettävän tuotteen valmistami- sesta, on saanut osakseen ihailua. Erityisesti siitä näkökulmasta, millaisen pohjan tällai- nen yhdistelmä tarjoaa tulevaisuuden mate- riaalisen maailman innovaatio-osaamisel- le, käsityöoppiaineen arvo nähtiin muiden FUTE-hankkeen jäsenmaiden silmissä vah- vana. x

”

Arvostusta on saanut osakseen Suomen käsityö-oppiaine.

Käsitöillä pelastetaan sukupolvia!

TEKSTI MARIANNE HEIKKILÄ, MARTTALIITON PÄÄSIHTEERI

sitkeästi yritin.

Onnistumisen ilo syntyi puu- ja tekstiiliteollisuudessa, vadin taltalla vuolemisessa, päresauvalampun tekemisessä ja erilaisten kupari-, messinki ja teräspintojen käsittelyssä. Teke-
misen kautta oppiminen ja oman osaamisen ja kädentaidon kehittyminen toivat lapsuuden suurimmat ilonhetket. Aika ilman kännyköitä, tietokoneita ja digiteknologiaa tarjosi lapselle rajattoman luovuuden ja kokeilemisen riemun.

Muistelen lapsuuden käsityöopettajia lämmöllä toimiessani Marttaliiton pääsihteerinä. Kotitalousneuvontajärjestönä arvostamme itse tekemistä, yhdessä oppimista ja käsillä tekemisen taitoja erityisesti poikkeusoloihin varautumisessa. Kuinka moni onkaan saanut korona-aikana lohdutuksen ja ilon käsitöistä ja kotona tuunaamisesta! Olen saanut seurata koululaispoikien pipojen virkkaamisen paloa ja uuden kotoilubuumin synnyttämiä luovia käsitöitä.

Käsitöiden merkitys korostuu yhteiskunnan murrosaikoina, kaipaamme ympärille kauneutta, kepeyttä ja keskittymistä. Korona loi yhteiskunnallisen poikkeustilan, tekeminen ja kädentaidot nousivat nopeasti mieluisimpien harrastusten kärkeen. Tekstiiliopettajaliitto käynnisti siksi yhdessä Nais-
ten Valmiusliiton ja Marttaliiton kanssa kasvomaskitalkoot-kampanjan, jonka aikana on

Meille Steiner-koulua käyneille opetettiin käsillä tekemisen tärkeys ja merkitys oppimisessa sekä ajattelun ja ongelmaratkaisun kehittämisessä jo pienestä pitäen. Lapsen kehitysvaiheiden tunteminen ja oppikokonaisuuksien toistoon ja rauhaan perustuva tekeminen olivat keitaita meluisan maailman keskellä.

Uskon, että kaikki varhaisiän kädentaitojen harjoittaminen on siemen käsityön, kädentaitojen ja jopa taiteen arvostamiseen ja tekemiseen. Varhain aloitettu löytämisen ilo yhdistettynä kehon toimintaan käynnistää tutkimusmatkan, jossa omien mielikuvien käsitteellistäminen tulee näkyväksi.

Alaluokilta asti tytöt ja pojat olivat yhdessä sekä tekstiili- että teknisessä työssä. Muistan, kuinka vaikeaa oli valmistaa klassinen Steiner-nukke sileine ihoineen ja tuikkusilmineen. Hain mallia luokkakaverini Mirkan äidin taidonnäytteistä. Taisinpa jopa ehdottaa, että voisiko hän tehdä minulle nukken, jonka olisin sitten näyttänyt opettajalle. Keskinertaisilla taidoilla ei ryijyjen, pussien, tyynynpäällisten kuvioinnit, langan kehräämiset ja karstaamiset tai lapsien koukkuamiset aina onnistunut, mutta

opetettu sekä käsityöluokissa, kirjastoissa että virtuaaliliveissä kankaisten kasvomas-
kien ompelua, huoltoa ja oikeaa käyttöä.

Kestävä tulevaisuus syntyy ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti vastuullisista teoista. Kädentaidot vahvistavat tässä yhteydessä esteettisyyttä, suunnittelun ja toteuttamisen kehittymistä sekä kokonaisvaltaista hyvinvointia. Käsityö koskettaa tunnetta, mutta sitä toteutetaan järjen ratkaisuilla. Aivojen monipuolinen kehittäminen on yhteydessä ajattelun liikkuvuuden kehittämiseen ja sosiaaliseen joustoon, joka osaltaan helpottaa kaikkea ihmisten välisestä kanssakäymisestä ja vuorovaikutusta.

Jos jotain toivon opetus suunnitelmilta tulevaisuudessa teknologian vastapainoksi, se on käsillä tekemisen tärkeys ja merkitys oppimisessa. Kädentaitojen tulisi ulottua jokaiselle oppilaalle kaikissa luokka-asteissa

Sosiaalipsykologi, tietokirjailija ja opettajani yliopistolla, Jaana Venkula, antoi minulle kerran haastattelun opiskelijalehteen, jossa olin päätoimittajana. Hän totesi viisaasti: *”Alussa on teko. Teko luo tietoa. Tieto sitoo maailmaan. Teko muovaa aivoja. Mi-
nuus muodostuu teoista. Teon toistosta syntyy taito. Taitojen toistosta syntyvät tavat. Ta-
voista muodostuu käytännön kokemus. Käytännön kokemus on elämän ydin.”* x

”
Kestävä tulevaisuus syntyy ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti vastuullisista teoista.

Kuulumisia käsityöopettajaopiskelijoilta

TEKSTI NORA KANNISTO
PUHEENJOHTAJA, KÄSITYS RY / HELSINGIN YLIOPISTON KÄSITYÖOPETTAJA- JA KÄSITYÖTIEDEOPISKELIJOIDEN AINEJÄRJESTÖ

Siltavuorenpenkereellä eletään poikkeuksellisia aikoja. Käsityöopettajakoulutuksen muutos monimateriaaliseksi tuntuu opintosuunnan arjessa konkreettisesti. Opiskelijat, opettajat ja muu henkilökunta on saanut eteensä kasan uusia kysymyksiä. Miten taataan tulevien käsityöopettajien aineenhallinnallinen osaaminen koulutuksessa, kun hallittavat tekniikat ja materiaalit tuploutuivat? Miten ylläpidetään yhteisöllisyyttä opintosuunnassa, kun opetussuunnitelman uudistus jakaa opiskelijat ”uusiin” ja ”vanhoihin”? Miten tekstiilikäsityöopettajien kouluttamiseen suunnitellut tilat taipuvat monimateriaalisen osaamisen kartuttamiseen? Miten keskustella rakentavasti asiasta, joka herättää voimakkaita tunteita? Tilan, alan ja ajan poikkeuksellisuus näkyy opiskelijoiden päiden päällä leijuvina kysymysmerkkeinä, mikä selviää myös Käsitys ry:n keväällä toteuttamasta jäsenkyselystä. Ja vastausten etsiminen tuntuu herättävän vain lisää kysymyksiä.

Omat haasteensa syksyyn tuovat koronapandemian aiheuttamat poikkeusolot. Opinnot järjestetään lähtökohtaisesti etänä, yliopiston ulkopuolisiin opiskelutiloihin on rajattu pääsy eikä tiedekunnan yhteisöllisyydelle tärkeitä tapahtumia voida järjestää normaalisti. Saman (etä)pöydän ääreen kokoontuminen on kuitenkin tuottanut jo tulosta. Syyskuun alkupuolella saatiin pystyyn sähköinen varauskalenteri, joka mahdollistaa turvallisen ja sujuvan omatoimisen työskentelyn osassa opetusluokista. Uusien opiskelijoiden kurssisisältöjen tasapaino teknisen ja tekstiilityön tekniikoiden määrän suhteen on ottanut askeleen kohti parempaa. Myös pandemian edessä opintojen keskiöön nousseiden etäyhteyksien käyttäminen alkaa hiltalleen sujuu sekä puhujalta että kuunteli-

jalta. Ainejärjestömme järjesti syyskuussa perinteisesti kuukausittaiset käytäväkahvit ensimmäistä kertaa etäyhteydellä terästettynä, ja hymy kohosi eristäytyneen opiskelijan huulille. Vielä on töitä edessä, mutta saatutut etapit herättävät toivoa, että loputkin tilat aukeavat, tapahtumat järjestyvät ja kysymysmerkit vähenevät.

Vastausten etsiminen mieltä askarruttaviin kysymyksiin on paitsi oikeus, myös velvollisuus. Ainejärjestöjen edunvalvontatiimit työskentelevät kovasti tuodessaan opiskelijoiden äänen opintosuunnan johtoryhmien kokouksiin. Siltavuorenpenkereellä kaikuivat kysymykset lienevät tuttuja muissakin käsityöopettajakoulutusta tarjoavissa yliopistoissa, kuten myös kentän kouluissa ja alan liittojen keskuudessa. Alanlaajuista julkista keskustelua on käyty muun muassa tiedotusvälineiden ja sosiaalisen median välityksellä. Käsitys ry:n tavoitteena on ottaa osaa keskusteluun julkaisemalla jäsenkyselyn pohjalta koostettu kannanotto kuluvan vuoden aikana.

Opiskelijoiden edunvalvonnan onnistuminen näkyy myös yliopiston seinien ulkopuolella. Alastaan innostuneet, ammattitaitoiset ja todellisesti pätevät uudet opettajat ovat etu niin opettajankoulutukselle, työelämälle kuin oppilaillekin. Tilanne on haastava kaikille osapuolille, mutta yhdessä kantaamalla taakka on kevyempi. Nostetaan siis maskit naamalle, ja ryhdytään töihin. x

”
Uudet opettajat ovat etu niin opettajankoulutukselle, työelämälle kuin oppilaillekin.

Käsitä paremmin käsityön avulla

TEKSTI MINNA HUOTILAINEN,
KASVATUSTIETEEN PROFESSORI, AIVOTUTKIJUJA / HELSINGIN YLIOPISTO

Moderni aivotutkimus ja oppimistutkimus ovat viime aikoina tuoneet uutta tietoa käsityön merkityksestä paitsi oppimisen sisältönä myös oppimismenetelmänä ja oppimisympäristön rakentajana. Oppiaineena käsityö on innostava, luova ja arjen taitoja rakentava. Uusi yhtenäinen käsityön oppiaine monimuotoinen ja mahdollistaa eriyttämisen oppijoiden oman kiinnostuksen mukaan.

Oppimisen menetelmänä käsillä tekeminen ja muihin oppiaineisiin integroitu käsityö vahvistaa oppimista. Aivotutkimus on osoittanut käsien käyttämisen oppimistilanteissa aktivoivan aivoja tavalla, joka sujuvoittaa kielellistä vuorovaikutusta ja kohentaa erityisesti kuulonvaraista muistia. Tulokset on saatu tekemällä kuuntelemisen aikana yksinkertaista, toistavaa, tuttua käsityötä.

Olisiko tulevaisuuden koulussa ja työpaikan neuvotteluhuoneessa siis tarjolla muovailuvahaa tai virkkuukoukkuja ja lankaa?

Aivotutkimuksissa käsillä tekeminen yhdistyy ongelmanratkaisutaitoihin. Aivomme ovat kädellisen aivot. Evoluution kuluessa aivomme ovat muovautuneet nykyiseen muotoonsa juuri siksi, että kätemme ovat sellaiset kuin ne ovat: kykenevät tarttumaan, kantamaan, siirtämään ja muokkaamaan objekteja ympäristössämme. Aivojemme perusasetuksissa olemme siis muovaamassa ympäristöämme käsiemme avulla itsellemme sopivammaksi. Aivotutkijoita kiinnostaa myös käsien käyttämisen ja vuorovaikutuksen välinen yhteys: puheen, eleiden, ilmeiden ja käsimerkkien tuottamiseen osallistuvat aivoalueet ovat osittain päällekkäisiä ja osa tutkijoista

ajatteleekin, että puhumaan oppiminen on seurausta käsien käytön oppimisesta.

Käsityön integroimisesta matematiikkaan on osoitettu olevan hyötyä matematiikan käsitteiden käsittämisessä – ei liene sattumaa, että syvällisestä ymmärtämisestä käytetään suomen kielessä juuri sanaa käsittää. Matematiikan konkretisointi käsillä tekemisen avulla auttaa ymmärtämään ja muistamaan paremmin ja hälventää matematiikkaan liittyvää ahdistusta. Konkreettinen tekeminen sopii oppimisen eriyttämiseen sekä lisää tukea tarvitseville oppilaille että oppilaille, jotka etenevät matematiikassa muita nopeammin. Myös esimerkiksi biologiaan integroitu kasvihuoneprojekti tai historian, äidinkielen ja käsityön oppiaineita yhdistävä näytelmä puvustuksineen opettavat laaja-alaisesti taitoja kaikkien oppiaineiden alueelta. Käsityönopettaja onkin koulussa arvokas resurssi, kun suunnitellaan oppilaiden osallisuutta lisääviä, oppimisympäristöä muokkaavia projekteja. Käsityötä muuhun koulun tekemiseen integroivat hankkeet ovat myös luontevia oppimisympäristön laajentajia: koululaisten ja käsityönopettajan pitämä 3D-tulostuskurssi tai huovutustapahtuma varmasti kiinnostavat koko kylän väkeä. Käsityö yhdistää sukupolvia, eikä ihme: käsittämme yhdessä käsillä tekemisen voiman. ✕

”
Aivotutkimuksissa käsillä tekeminen yhdistyy ongelmanratkaisutaitoihin.

Haluan käsittää, edes jotakin

JUHA T HAKALA
PROFESSORI, FILOSOFI JA TIETOKIRJAILIJA

Siitä mahtaa olla parisen vuotta aikaa, kun oikein asiasta tehden pysähdyin pohtimaan käsityön tenhovoimaa, sen koukuttavuutta.

Pohdintani sai alulle YLE:n uutinen, jossa kerrottiin, kuinka Uuden-Seelannin pääministeri Jacinda Ardernin raskaus oli innostanut uusiseelantilaiset joukolla neulomaan. Kun uutinen kantautui Heather McCracken-nimisen nuoren naisen korviin, häneenkin iski vastustamaton halu tikata jotain pääministerin vauvalle. No, McCracken kertoi tietysti – kuinkas muuten – ideastaan myös sosiaalisessa mediassa, ja kohta #knitforjacinda -kampanja oli käynnissä ja täysi hulina päällä.

Vauvoissa ja vauvan nutuissa on jotakin tenhoavaa, mutta niin on käsitöissäkkin. Tiesittekö, että käsitöiden tekeminen on juuri nyt suosituimpaa kuin vuosikymmeniin täälläkin meillä!

Suomen Martoilla on jäseniä suorastaan ennätysmäärä, käsityöaiheisia blogeja syntyy ja seurataan. Aiheen tiimoilta avataan jatkuvasti uusia Instagram-tilejä ja alan kursseille jonotetaan. Käsityöstä on tullut yhä useammalle tapa toteuttaa itseään. Homma on alettu nähdä jonkinlaisena arjen luksuksena, ilon ja jopa suorastaan hyvinvoinnin lähteenä.

Ei siis ihme, että erilaiset käsityöaiheet

ovat nousseet esille myös onnellisuustutkimusten yhteydessä. On sanottu, että käsityön tekijä voi – ainakin periaatteessa – olla onnellisempi kuin vaikkapa se, joka viettää päivänsä virastossa tihustaen rivejä ja sarakkeita, joista ei tunnu saavan tolkkua, saati, että ne valmistuisivat koskaan.

Käsityön tekijät sanovat itse: hienointa hommassa on nähdä omin silmin, mitä on tullut tehtyä. Kun taidot karttavat, huomaa, että se, mitä saa aikaan, on suorastaan kaunista! Se on palkitsevaa.

Työn tutkijat ovat sanoneet, että aikaansaamisen kokemus on yksi tärkeimmistä minkä tahansa työn mielekkyyden selittäjistä. Käsityön äärellä sen usko.

Ja on tässä käsityössä muutakin. Esimer-

kiksi se, että suomen kielen sana "ymmärtää" tarkoittaa samaa kuin sana "käsittää". Asioiden "käsittäminen" puolestaan on niiden asettamista sellaisten sanojen piiriin, joiden kautta tapahtuma tulee luontevalla tavalla "käsille", käsiemme kosketusetäisyydelle.

Ymmärryksemme maailmasta lisääntyy, mikäli voimme kosketella asioita, ja mikä vielä parempaa: tehdä niitä jopa itse. Monimutkaisessa maailmassa tällaiset "käsittämisen" tilanteet alkavat olla yhä harvinaisempia. Kun erilaisten ammattien ja työhommiensa sisältöjä tarkastelee, en oikeastaan ihmettele, että kansalaisopistojen veisto- ja pirtanauhakursseille jonotetaan.

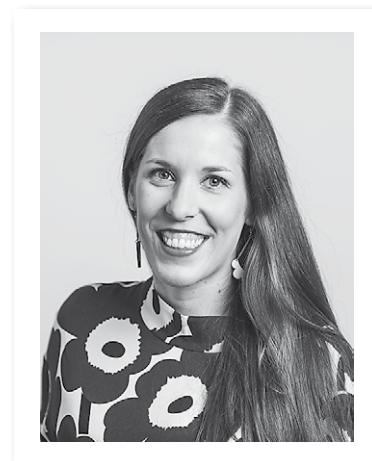
Haluamme niin kovasti käsittää, edes jotakin. ✕

”
Aikaansaamisen kokemus on yksi tärkeimmistä työn mielekkyyden selittäjistä.

Vaatteiden korjaus- ja huoltotaidot ovat kansalaistaitoja sekä osa kestävästä kehityksestä

Peruskoulun tulee valmistaa nuoria pohtimaan kulutusvalintojaan kestävä kehityksen näkökulmista. Vaateostoksilla tämä tarkoittaa muun muassa vaatteen tarpeellisuuden, pitkäikäisyyden ja vastuullisuuden huomioimista. Kodin arjessa valinnat jatkuvat tekstiilien korjaamisen, huoltamisen ja kierrättämisen parissa.

AURI KOHOLA, ASIAANTUNTIJA, OSAAMINEN JA TULEVAISUUS / SUOMEN TEKSTILI JA MUOTI

Vaatteiden käyttökertojen tuplaaminen merkitsisi jo 44 prosentin vähennystä alan päästöissä, mutta kulutustilastot näyttävät valitettavasti toiseen suuntaan. Pikamuodin valtakaudella kuluttajia kannustetaan miettimään, kuinka paljon ostettavalle tuotteelle on käyttöä, miten tuotetta on mahdollista huoltaa, onko se pitkäikäinen, soveltuuko materiaali käyttötarkoitukseen ja millainen on tuotteen kierrätysarvo.

Tekstiilit ympäröivät ihmisen jokapäiväistä elämää vauvasta vaariin, joten niiden tarkastelu on luonnollinen tapa keskustella myös nuoren kanssa yksilöiden sekä kotitalouksien kulutusvalintojen kestävydestä.

Koulussa saa helposti rakennettua keskustelun vaatteiden kuluttamisen ja kestävä kehityksen ympärille eri oppiaineissa.

Keskeisessä asemassa on tekstiilityön opetus, jossa vahvistetaan yksilön suhdetta tekstiilien maailmaan käsillä tekemisen kautta. Yksi arkisen kestävä kulutuksen peruspilari on tekstiilien korjaamisessa ja kierrättämisessä. Peruskoulussa tulisi oppia perusteet tekstiilien korjaamiseen ja huoltamiseen sekä perusteet eri tekstiilimateriaaleista, niiden kestävydestä sekä kierrätysmahdollisuuksista. Nämä taidot ovat merkittäviä kansalaistaitoja ja perusta nuoren omille vastuullisille kulutusvalinnoille. x

”*Yksi arkisen kestävä kulutuksen peruspilari on tekstiilien korjaamisessa ja kierrättämisessä.*”

Tekstiili- ja muotialan sanotaan olevan globaalisti yksi suurista päästöjen tuottajista. Alan osuuden on arvioitu olevan noin 2 % maailmanlaajuisista kasvihuonekaasupäästöistä. Tekstiiliteollisuus elää kuitenkin murroksessa. Uusia ekologisia materiaaleja sekä valmistusmenetelmiä kehitetään ja kierrätysmateriaalien käyttö lisääntyy.

Tekstiilituotteen koko elinkaaren aikaisista hiilidioksidipäästöistä noin puolet syntyy sen valmistuksen ja puolet käytön aikana. Siksi tekstiili- ja muotialan yrityksissä tehtävän vastuullisuustyön lisäksi kuluttajien käyttäytymisellä on merkittävä rooli alan kokonaispäästöjen vähentämisessä.

Käsityöstä hyvää elämää

SINIKKA PÖLLÄNEN, PROFESSORI, KÄSITYÖTIEDE / ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO, JOENSUU

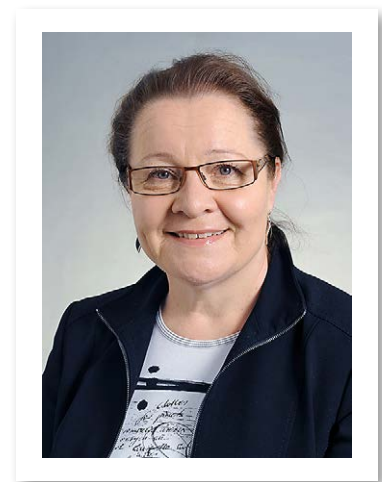
Tutkimuksissani useat henkilöt kuvaavat käsityötä hyvää elämää tuottavana toimintana. Käsityöstä puhutaan myös rentoutumisena, terapiana ja voimaannuttavana kokemuksesta. Mikä käsityössä tuottaa hyvää elämää? Kysymys on psyykkisen hyvinvoinnin rakentamisesta käsityön avulla. Perimiltään on kysymys ihmisen suhteesta itseän, ihmisyyteen ja maailmaan – elämään.

Käsityö voi olla sekä hyvinvointia rakentava strategia että resurssi, joilla molemmilla on sekä välillisiä että välittömiä vaikutuksia, tiedostettuja ja tiedostamattomia. Strategiana se voi auttaa siirtämään vaikeita asioita taustalle, jolloin mieli alkaa käsitellä niitä pikkukuhiljaa. Käsityön avulla voi näin rakentaa turvallisuusvyöhykkeen. Konkreettinen toiminta voi helpottaa omien ajatusten, mielikuvien ja tunteiden hallintaa. Itsehoidollisena terapeutuksena tekemisenä se voi auttaa niin stressin, surun kuin kivunkin käsittelyssä. Tekeminen sekä tuotokset ja niistä saatava palaute voivat auttaa menetyksen ja arvoitumisen tunteiden käsittelyssä.

Muun elämän vastapainona käsityö on resurssi oman mielen johtamisessa, jolloin pelkkä tietoisuus mahdollisuudesta tehdä käsitöitä auttaa saavuttamaan tasapainoisemman olotilan. Pysähtyminen ja kiireetön tekeminen voi rakentaa rentoutumiseen liittyvän mielen ja kehon tasapainotilan, jolloin käsityö voi toimia 'aivoergonomiana'. Koska mieli ja keho ovat vuorovaikutuksessa toisiinsa, koetaan rentoutumisen aikainen tajunnan tilojen vaihtelu niin fyysisenä kuin myös psyykkisenä rentoutumisena. Omaan sisäiseen maailmaan hiljentyminen koetaan meditatiivisena rauhoittumis- ja suggestio- menetelmänä. 'Kotoilu', 'mummoilu' ja tuunaus harrastuksena kertovat kaipuusta leppoisampaan tempoon ajan käytössä ja arjen käytännöissä. 'Kestävä kädenjälki' ilmentää myös vastakulttuuria kulutus- ja tuloskeskei-

selle elämäntyyliin. Tutkimustulosten mukaan käsityö voi myös vahvistaa ja sitouttaa terapiaprosessiin, tukea kuntoutumaan ja jo pelkkä käsityömuistelu on rauhoittanut muistisairasta.

Voidaankin todeta, että käsityön hyvinvointia tuottavat tekijät liittyvät oman kehon, materiaalin ja välineiden, ajattelun ja tunteiden hallintaan, uusien taitojen ja tietojen kehittämiseen sekä käsityöhön liittyviin sosiaalisiin ja kulttuurisiin tekijöihin. Käsityöhön liittyy symboliikkaa niin tekijästä itsestään kuin hänen suhteestaan muihin ihmisiin ja maailmaan. Se vahvistaa yhteisyyden tunnetta ja on linkki aikakausien, sukupolvien ja ihmisten välillä. Psyykkistä hyvinvointia tuottava merkitys syntyy tekijän, käsityöprosessin ja fyysisen materiaalin ja tuotteen välisenä voimaannuttavana vuorovaikutuksena. Merkitykselliseksi rakennetulla käsityötoiminnalla voidaan vahvistaa yksilön toiveikkautta ja positiivis-

ta mielialaa – hyväksi koettavaa elämää – itsehoidollista harrastamista laajemmin työssäjaksamisen välineenä sekä sosiaali- ja terveysalan ja kolmannen sektorin palveluissa. x

”*Itsehoidollisena terapeutuksena tekemisenä käsityö voi auttaa niin stressin, surun kuin kivunkin käsittelyssä.*”

Miten Tappara-sukat liittyvät tulevaisuuden osaamiseen?

TEKSTI MILMA AROLA, JOHTAVA ASIAANTUNTIJA / SITRA, OSAAMISEN AIKA
KUVA MIIKKA PIRINEN

Minulta kysyttiin, millainen merkitys käsityöosaamisella on tulevaisuudessa. En ole Stubb, mutta ensimmäisenä mieleeni tulee kolme pointtia.

Ensimmäinen ja ehkä ilmeisin liittyy **kiertotalouteen**, kuten kierrätykseen, jatkamiseen, korjaamiseen ja uudelleenkäyttöön. Näissä tulemme tarvitsemaan kädentaitoja. Tulevaisuudessa on ehkä yleisempää korjata, tuunata tai korjauttaa vaatteet kuin ostaa uusia. Voi olla itsestänselvyyttä, että menemme kirjastoon tai muuhun yhteiskäyttötilaan ompelemaan, kun tarvitsemme vaikkapa kasvomaskeja. Ekologinen kestävyyskriisi haastaa meitä muuttamaan ajattelumme ja käyttäytymistämme. Arvomaailman ja normien muutos on hidasta, mutta tämänkaltaiset pienet askeleet vievät meitä eteenpäin valtavassa ekologisessa jälleenkäytössä, jonka edessä olemme.

Toinen pointtini liittyy **kollektiiviseen osaamiseen työelämässä**. Yhä harvempaa työtä tehdään yksin. Oli kyse sitten globaaleista viheliäisistä ongelmista tai arkipäivän kysymyksistä, tarvitsemme eri alojen osaa-

mista ja yhdessä oppimista. Yksilöä palvovassa kulttuurissa emme aina edes ajatelleeksi, että jokaisen palvelun, tuotteen, innovaation, tutkimustuloksen ja onnistumisen taustalla on kosolti vuorovaikutusta ja yhdessä oivaltamista. Kyllä vain, koodari tarvitsee rinnalleen jonkun, joka ymmärtää, miten pelihahmojen vaatteet laskeutuvat liikkussa. Tarvitsemme tulevaisuudessakin eri alojen osaajia, joilla on kyky yhdistää osaamisiaan.

Entä ne Tappara-sukat? No, ne liittyvät **hyvinvointiin ja yhteisöllisyyteen**. Serkkuni kertoi sairastuneensa ”neuloosiin”. Kuulostaa pahalta vitsaukselta, mutta kyse on hyvänlaatuisesta neulomisen hurahuksesta, josta myös me sukulaiset olemme saaneet nauttia. Pehmeissä postipaketeissa on saapunut yksilöllisiä ja taitavasti neulottuja sukkaa: tamperelaisten jalkoja lämmitävät Tappara-kuvioiset sukkat, lapsen sukissa on Pokemon Go -logo ja lakuhimoisen sukkaa koristavat englanninlakritsikuviot.

Serkkuni kertoi, että neulomisessa kiehto – hieman yllättäen – sen sosiaalisuus. On neulontakahiloita, aktiivisia some-verkostoja ja yhteiskudontaryhmiä. Usein myös osallistutaan hyväntekeväisyysneulontaan syöpä- tai keskosoastaille ja asunnottomille sekä joululahjakeräyksiin. Harrastukset lisäävät tutkitusti yhteenkuuluvuuden tunnetta ja edistävät terveyttä. Sitran Elinikäinen oppiminen Suomessa -kysely osoitti, että suomalaiset kokevat oppimisen iloa juurikin harrastusten ja verkostojen parissa. Moni kokee käsityöt jopa terapeuttisina. Neulossissa on kyse enemmänkin lääkkeestä kuin sairaudesta.

Asiantuntijajargonilla ilmaistuna puhumme sellaisista tulevaisuuden rakennusaineista kuin **korjaava ja uudistava talous, elinikäinen oppiminen, sosiaalinen koheesio ja kansanterveys**. Ei kädentaidoissakaan ole sen isommista tai pienemmistä pointeista ole kyse. x

”*Oletko tullut ajatelleeksi, että realististen konsolipelien ja animaatioiden tuotannossa tarvitaan tekstiilialan osaajaa?*”

Ymmärretäänkö Suomessa kädentaitojen harjaannuttamisen merkitystä?

TEKSTI TIINA PARIKKA, REHTORI / KELLOSEPPÄKOULU

Jos käsityöt ovat intohimosi ja ymmärrät, millaisia sovellusmahdollisuuksia vaativien kädentaitojen syvä osaaminen tarjoaa Suomen kilpailukyvyille, sinua on ehkä ärsyttänyt koulutuspolitiikassa vain digitalisaation mahdollisuuksien suitsuttaminen ja rahoituksen suuntaaminen pääasiassa sitä edistäviin hankkeisiin.

Kädentaitojen parissa kasvaneena ja lähes 20 vuotta Kelloseppäkoulu luotsanneena minulle on syntynyt vahva käsitys kädentaitojen merkityksestä yksilön ja hänen potentiaalinsa kehittämisessä. Näiden taitojen merkitystä ja siirtovaikutusta on tutkittu myös neurofysiologiassa.

Kädentaitojen vahva siirtovaikutus muuhun aivotoimintaan ja persoonallisuuden kehittämiseen perustuu kaikkien aistien ja mielen samanaikaiseen käyttöön. Käsityötä tehdessä tunne liitetään samaan aikaan tietoon, taitoon ja itse osaamiseen. Avaruudellinen hahmottaminen, jota tarvitaan esimerkiksi uusien esineiden suunnittelussa ja valmistuksessa, voi kehittyä vain suhteessa oman kehon käyttämiseen. Näin ollen käsityö ei ole vähäpätöistä näpertämistä vaan poikkeuksellisen monipuolista älykkyyden, innovatiivisuuden ja mielen kehittämistä, puhumattakaan sen merkityksestä mielenterveydelle.

Erityisesti kädentaidoista ja lähiopetuksesta leikkaamista on perusteltu yhteiskunnan muuttuneilla osaamistarpeilla. Tosiasassa, vaikka yhteiskunta ympärillämme on muuttunut, ihminen ei perusolemukseltaan ja valmiuksiltaan ole muuttunut samassa vauhdissa. Oppiminen on fysiologinen prosessi, jota ei voi määrättömästi kiirehtiä. Käsilä ja aivoilla on vahva yhteys ja motorinen toiminta auttaa ongelmanratkaisussa. Kielemme verbi: käsittää, kuvaa mielestäni tätä prosessia loistavasti. Ymmärrys asioista lisääntyy käsin koskettelemalla, osia käsis-

sämme kääntelemällä ja hienomotoriikkaa harjaannuttamalla.

Valitettavan usein koulutusjärjestelmässämme monet kädentaitoalat on nähty vanhanaikaisina ammattinimikkeinä ja niiden koulutusta on joko merkittävästi heikennetty tai lopetettu kokonaan. Kelloseppäkoulussa on sen sijaan uskottu koulutuksen tuottamaan osaamiseen ja sen sovellusmahdollisuuksiin myös modernin teknologian palveluksessa. Koulussa perinteinen kelloseppäntaito onkin jatkojalostettu muun muassa avaruusteknologiassa tarvittavaksi mikromekaniikaksi.

Sen sijaan, että kädentaitojen lähiopetusta voisi vähentää, pitäisi toimia päinvastoin. Koulutukseen tulevien lähtötaitotaso on yhä heikompi arjessa vähentyneen kädentaitojen harjaantumisen seurauksena. Soveltamaan voi oppia vasta kun hallitsee kaikki ammatissa vaadittavat perustekniikat ja teorian.

Työelämän roolia kouluttajana on yliarvioitu oppilaitoksessa annettavan ammatillisen opetuksen kustannuksella. Kaikkein kustannustehokkainta on, kun huippuosava opettaja ohjaa maksimissaan 15 opiskelijan ryhmää aidoissa työelämätehtävissä. Näin työelämä saa juuri sitä, mitä se haluaa: ammattilaisia, jotka kykenevät alusta asti tuottamaan toimintaan.

Vaativalla kädentaitoalalla on viime aikoina muodostunut ongelmaksi myös tutkimustorakennemuutoksessa erikoisalojen omien

tutkintojen menettäminen. Tilalle tuotiin ”kaikille sopiva” sirpaleisuus, jota markkinoidaan yksilöllisinä polkuina työelämään. Valitettavasti vaativan käntäidän osaaminen ei synny pieniä, erillisiä opintoja kokonaisuutena. Kolme vuotta on todella lyhyt aika saavuttaa ammattitaito vaativalle erikoisalalla. Suuntaus jatkuvasti lyhentää opiskeluaikojen ei tule koitumaan suomalaisen osaamisen eduksi.

Jos päättäjät haluavat Suomen olevan tulevaisuudessakin tuotekehityksen kärkimaita, heidän on ymmärrettävä suunnata merkittävästi enemmän euroja vaativien kädentaitojen kehittämiseen. x

”*Käsityö on älykkyyden, innovatiivisuuden ja mielen kehittämistä.*”

Kiinnostus kierrätykseen ja kotimaisiin vaatteisiin kasvussa

TEKSTI ANU KAUKOLA, MODISTIOPETTAJA / STADIN AMMATTI- JA AIKUISOPISTO, TEKSTIILI- JA MUOTIALAN OPINNOT

Suomalaisten kiinnostus Suomessa tehtyihin vaatteisiin on kasvanut, mikä on meidän alallemme positiivinen signaali. Kierrättäminen on myös nostanut päätään ja nimenomaan nuoret ovat siitä kiinnostuneita. Trendi näkyy jo nyt alalla esimerkiksi korjausompelun kysynnän lisääntymisenä sekä käytettyjen tekstiilien uudelleen hyödyntämisenä. Vuonna 2019 voimaan tulleessa opetussuunnitelmassa onkin valinnaisena tutkinnon osana Tekstiili- ja muotialan opinnoissa kiertoaloustuotteen valmistaminen.

Koulutus antaa eväitä myös yrittäjyyteen. Opiskelijat voivat perustaa opintojen aikana harjoitusyrityksen. He tekevät liiketoimintasuunnitelman, keksivät yritykselle nimen, suunnittelevat logon sekä tuotteita tai palveluja, jota myyvät asiakkaille. Osasta yrityksistä on tullut oikeita yrityksiä opintojen jälkeen.

Meille tulee Tekstiili- ja muotialan opiskelijoita kaikenlaisilla taustoilla. Osa tulee suoraan peruskoulusta ja toisilla on pitkään

työura takana. Opinnoista tullaan hakemaan omaa unelma-ammattia, joka on voinut kyttyä mielessä jo vuosia. Omin käsin tekeminen ja sen näkeminen, mitä on itse saanut aikaan, on opiskelijoillemme arvokasta.

Stadin ammatti- ja aikuisopistosta valmistuu vuodessa noin 100 Tekstiili- ja muotialan ammattilaista: modisteja, sisustusompelijoita, mittatilausompelijoita, vaatureita, muotiassistentteja sekä ammattitutkinnon suorittaneita. Opiskelijat työllistyvät yrittäjiksi, teatterien puvustoihin, vaatekauppoihin sekä alan valmistaviin yrityksiin. Osa valmistuneista lähtee jatko-opintoihin esimerkiksi korkeakouluihin.

Kaikki eivät työllisty suoraan Tekstiili- ja muotialalle. Käsin tekemisestä ja käsillä osaamisesta on kuitenkin valtava hyöty muillekin aloille. Käsin tekemisellä on yhteys ongelmieneratkaisutaitoihin ja oman itsensä ilmaise-

miseen. Aivotutkija Minna Huotilainen sanookin, että osa älykkyydestämme sijaitsee käsissä. Jos opiskelija ei jääkään tälle alalle, mutta oppii luottamaan omiin kykyihinsä tekijänä, on se yksistään äärimmäisen iso saavutus. Myös ihmisen hyvinvoinnin kannalta asialla on suuri merkitys.

Käsillä tehden opitaan myös oppimisen taitoja. Ensimmäiset hattukurssini pidin vuonna 1993. Silloin ei ollut tarjolla lähdemateriaalia ja opettajana olin ainoa tiedonlähde. Nykyään on Internet, mistä opiskelijat löytävät itse uusia tekniikoita. Opettajana totean, etten tiedä kaikkea etukäteen, vaan lähestymistapana on oppia yhdessä eteen tulevista asioista. Työelämälähtöisessä opetuksessa teemme projekteja esimerkiksi oopperaan ja teatteriin. Nämä ovat opettajan työn suola erityisesti, kun päästään näkemään omaa työtä esillä kenraaliharjoituksissa. ✕

”Trendi näkyy korjausompelun kysynnän lisääntymisenä sekä käytettyjen tekstiilien uudelleen hyödyntämisenä.

Handen minns

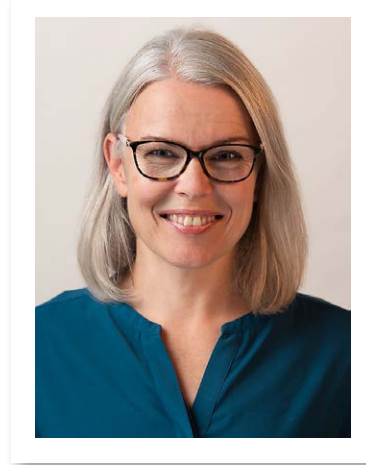
TEXT PIA NYBOM, BITRÄDANDE REKTOR / HELSINGFORS ARBIS

I rummet står en kvinna och kviltar ett lappträcke. Täckret är vitt som molnen med blåa stänka av himlen. Det är ett arbete som blev på hälft för en alltför tidigt bortgångna kurskamrat. Det som en kvinna påbörjat slutförs nu av vänerna. Händelsen utspelar sig på Helsingfors arbis, i ett rum på den fria bildningens fält. Täckret som får sin form av skickliga händers arbete kommer att leva kvar efter sin skapare. I varje lapp, i varje stygn finns minnen av Riitta.

I handens verk finns ett uttryck för människan nyfikenhet och kreativitet. Ta i, känn på, vänd, vrid, och använd i ett kretslopp där bearbetning är en del av vägen. Vi skapar med utgångspunkt i lust och behov. Hantverket inom den fria bildningen präglas inte av strikta prestationskrav med en hägrande examen som slutmål. Den utbildning vi erbjuder behöver ofta skraddarsys på plats enligt kursdeltagarnas behov då deltagarnas grundkunskaper ofta varierar. Vår uppgift, i dag och i framtiden, är att vara tillgängliga för alla och att inspirera till att våga prova på något nytt och vidareutveckla sina färdigheter. Vi skall upprätthålla hantverkskunskaper och lära ut tekniker samtidigt som vi ska ge alla en möjlighet att träffas i en gemenskap och att lära sig av varandra. Utöver veckovisa kursträffar erbjuds verkstäder där man kan droppa in när man har ett behov av hjälp, eller helt enkelt behöver använda redskap och maskiner som kanske inte längre finns i alla hem. Vi vill vara den platsen till vilken man kan komma om den egna kunskapen inte

räcker till.

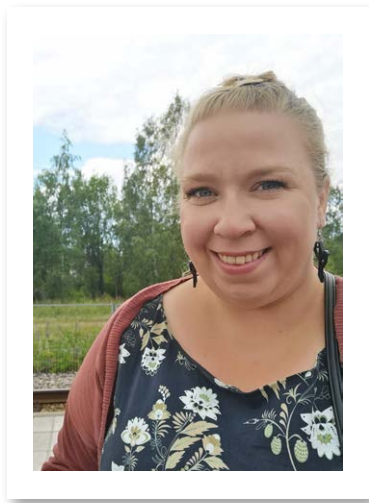
Vår uppgift är att erbjuda utbildning, meningsfulla hobbyverksamheter och att bidra till hållbara samhällen genom att skapa välmående. Vi ger verktyg för att se föremålen på ett hållbart sätt, det vill säga genom att vårda och reparera som ett alternativ till att konsumera. Att skapa med händerna utvecklar våra motoriska, estetiska och kognitiva förmågor. Att göra det tillsammans ger ett socialt mervärde, i bästa fall får vi hantverksvänner för livet. Hantverket är och kommer alltid att vara en kulturbärande. Handen minns. ✕

”Att skapa med händerna utvecklar våra motoriska, estetiska och kognitiva förmågor.

Käsityön merkitys matemaattisten aineiden näkökulmasta

TEKSTI PAULA LEHTINEN, MATEMATIIKAN JA FYSIIKAN LEHTORI / HELSINGIN YLIOPISTO

Aloitan aina uuden yläkoulun matematiikanryhmän kanssa kertomalla, että matematiikan tuntien tavoitteena on opettaa heidät ajattelemaan. Usein jätän täsmentämättä, että tarkoitus ei ole ainoastaan opettaa heitä ajattelemaan vaan myös ajattelemaan ajattelamistaan. Koska en (vieläkään) lue ajatuksia, tulee oppilaiden oppia kirjoittamaan ne. Useimmiten tämä tarkoittaa sitä, että oppilaan tulee suunnitella vaihe vaiheelta reitti vastaukseen ja kirjoittaa jokainen välivaihe. Prosessi on aina ollut haastava, mutta viime vuosina koen sen vaikeutuneen entisestään.

Valtaosa oppimisesta tapahtuu vaiheittain konkreettisesti abstraktiin. Koska opettamani aine on jo yläkoulutasolla monilta osin abstrakti, on konkreettisiin nojaavien pohjajaitojen ja -tietojen oltava kunnossa. Matemaattiset sisällöt konkreettisine esimerkkeineen käsitellään toki matematiikan tunneilla, mutta matemaattisen ajattelun kehittyminen ja ongelmanratkaisutaidot vaativat monipuolisia harjoituksia, ja oppilailta pitkäjänteisyyttä ja suunnitelmallisuutta. Konkreettisella tasolla

nämä taidot kehittyvät erityisesti käsitöissä.

Yhteiskunta elää monin tavoin alati kiihtyvässä rytmissä. Tietoa virtaa nopeasti ja päätöksiä odotetaan tehtävän samassa tahdissa. Samaan aikaan lisääntyneellä tiedon määrällä odotetaan olevan myös päätösten laatua parantavia vaikutuksia. Yhtälö on mahdoton, jos ei opeteta pysähtymistä tiedon äärelle, harjoitella suunnitelmallista etenemistä ja taitoa arvioida omaa etenemistään. Nämä kaikki ovat osa käsityön luonnollista prosessia, ja tärkeitä elementtejä myös matemaattisessa ajattelussa ja ongelmanratkaisussa.

Fysiikan ja muiden luonnontieteiden näkökulmasta käsitöissä tapahtuva työskentely luo pohjaa jo mainittujen suunnittelutaitojen lisäksi mittaamis-, arviointi- ja yhteistyötaitoille, jotka ovat kokeellisissa luonnontieteissä keskeisessä osassa.

Erilaisten taitojen lisäksi käsitöissä konkreettisoituvat monet keskeiset matemaattiset

käsitteet kuten säännöllisyys ja jaollisuus paljon syvällisemmin kuin pelkkien matematiikan oppituntien puitteissa olisi mahdollista. Kokemukset sähköisestä ja elektroniikasta, erilaisista materiaaleista ja välineistä taas ovat luonnontieteiden oppimisen kannalta tärkeää kaikille oppilaille yhteistä pohjatietoa, johon voi nojata opetuksessa.

Käsitöiden ja matemaattisten aineiden yhteinen pinta on viimeisimmässä opetus suunnitelmassa vain kasvanut, kun oppiaineiden sisältöihin on tullut aiempaa enemmän teknologiakasvatusta. Nämä sisällöt ovat periaatteessa tervetullut lisä. Sisältöjen laajenemisesta ja merkityksestä huolimatta käsitöiden tuntimäärä ei ole entisellään. Jos tiedollisia sisältöjä lisätään ilman aikaa niiden harjoitteluun ja sisäistämiseen, keskeisten taitojen oppimiseen jää vähemmän aikaa. Tällainen kiireen ujututtaminen yhä syvemmälle myös taito- ja taideaineisiin huolehtaa. ✕

”*Matemaattisen ajattelun kehittyminen ja ongelmanratkaisutaidot vaativat harjoituksia, pitkäjänteisyyttä ja suunnitelmallisuutta. Nämä taidot kehittyvät erityisesti käsitöissä.*”

OSA 28.

KÄSITYÖNOPETUKSEN KEHITTÄJISTÄ -SARJAN PÄÄTÖSJAKSO

Millaisia olivat ne henkilöt, jotka aloittivat käsityön korkeamman opetuksen ensimmäisinä johtajattarina ja opettajina vuonna 1881 perustetussa Helsingin Käsityökoulussa?

Kiinnostuin syvästi asiasta kymmenisen vuotta sitten, kun selailin Helsingin Käsityökoulun 50-vuotishistoriaa, joka löytyi kirjahyllystäni. Luin siitä mielenkiinnolla koulun perustamista ajaneista arvovaltaisista henkilöistä sekä heidän ajatuksistaan, mielipiteistään ja tarmokkuudestaan koulun aikaansaamiseksi, mutta erityinen kiinnostukseni kohdistui koulun opettajiin.

Se johtui osittain historian kirjoittaneen Katri Laineen monipuolisista ja rönsyilevän rikkaista henkilökuvauksista, joita otteet kirjeenvaihoista elävöittivät, osittain uskomattoman rohkeista nuorista naisista, jotka lähtivät opiskelemaan käsityöalaa Keski-Euroopan opinahjoihin tarkoituksenaan valmistua kouluttamaan kotimaassaan käsityötä monipuolisesti osaavia ja myös opettajaksi haluavia nuoria naisia.

Kuvittelin mielessäni heidän ilmeisen täsmällistä, jäykkiäkin sääntöjä sisältävää vieraskielistä opiskelijaelämänsä ja oloaan vieraassa kulttuurissa ja maassa niukahkoin stipendiarvoin. Miten he viihtyivät? Olivatko he yksinäisiä? Yhteydenpito kirjeitse kotimaahan – koti-ikävä? Oliko käsityö heidän elämässään siellä se kaikki? Kuvit-

telujeni myötä olin otettu heidän panokseen omistautua käsityön opiskeluun. Tutustuin upeisiin naisiin – olin päätenyt oman alani juurille.

Innostuin ehdottamaan juttusarjaa Tekstiopettajaan, jotta nämä vahvat, alasta innostuneet naiset, käsityöopetuksen alkuunpanijat ja kehittäjät tulisivat tutuiksi. He ovat monin tavoin taistelleet alammee eteenpäinviemiseksi ja tehneet käsityöopetuksen historiaa. He ovat joutuneet vaikeuksien edessä välillä taipumaan, mutta eivät taittuneet. Tämä on naisten historiaa, joka ylipäätään on päässyt hyvin vähän esille käsityöalasta puhumattakaan.

Olen kirjoittanut noin kolmestakymmenestä henkilöstä. He ovat olleet muutamaa poikkeusta lukuunottamatta Helsingin Käsityökoulun ja sen toimintaa jatkaneiden opetusyksiköiden palveluksessa olleita rehtoreita, lehtoreita ja opettajia tai jollain tavoin opettajakoulutukseen kytköksessä olevia. Toisin sanoen esittely on keskittynyt Helsinkiin. Esittely on lisäksi pääasiassa koskenut ennen vuotta 1975 vaikuttaneita henkilöitä. Mutta helsinkiläisistäkin keskeisistä käsityöopetuksen kehittäjistä ja vaikuttajista on jäänyt vielä lukuisa joukko esittelemättä. Heistä mainittakoon normaalikoulujen ja muiden harjoittelukoulujen lehtorit ja opettajat. Heillä on ollut hyvin suuri vaikutus moneen käsityöopettajaopiskelijaan, tulevaan opettajaan, heidän kasvuunsa omaan opettajuuteen.

Esittelemättä ovat myös jääneet niin Savonlinnan käsityöopettajayksikössä kuin Vaasan ruotsinkielisessä yksikössä vaikuttaneet henkilöt. Lisäksi oppimateriaalien tekijät, erilaisten kokeilujen toteuttajat ja arvioijat sekä monet muut olisivat esittelyn arvoisia.

Toivonkin, että joku ottaa tehtäväkseen jatkaa käsityöopetuksen kehittäjien esittelyä. Takaan, että henkilöhistorioiden selvitys on mielenkiintoista ja palkitsevaa, mutta aikaa vievää, koska monia faktatietoja on erilaisten henkilötietoja koskevien säädösten vuoksi vaikea saada. On keksittävä monenlaisia kiertoteitä tai löydettävä ja päästävä suoraan sopiville lähteille. Henkilöiden valokuvien löytäminen on tuottanut myös paljon ongelmia.

Tarkoitukseni on toimittaa kaikki kirjoittamani henkilökuvaukset Naisten Ääni-tietokantaan kaikkien luettavaksi. Naisten Ääni-tietokannan myötä lisätään tietoa siitä miten naiset ylipäätään ovat vaikuttaneet suomalaisen yhteiskuntaan ja kulttuuriin ja mikä merkitys toiminnalla on ollut itenäisessä Suomessa. Käsityöopetuksen kehittäjät ovat myös paikkansa tietokannassa ansainneet! ✕

Aino Hausmann elää teoksissaan

Aino Hausmann perusti 70 vuotta sitten Aino-koti -säätion, joka on siitä lähtien tukenut käsityönopettajia. Hausmann julkaisi myös paljon kirjallisuutta, joka on käyttökelpoista yhä tänä päivänä.

TEKSTI MARJA ANTTILA

Maatiaislampaan villan lumoissa

Aino Hausmannin *Neuletöitä ja kankaita lajitellusta maatiaislampaan villasta* -kirja (1950) on todellinen tietopaketti. Sen tarkoituksena on opastaa niin tuottajat kuin kehrääjät villan tarkoituksenmukaiseen käyttöön. Aino Hausmann oli saanut käsityksen suomalaisesta villatuotannosta ja villan käsittelystä toimiessaan 1944–1949 Kotitalouskeskuksen villakonsulenttina. Hän opetti suomalaiset arvostamaan maatiaislampaan villaa upeana raaka-aineena, jolla oli myös vientiarvoa.

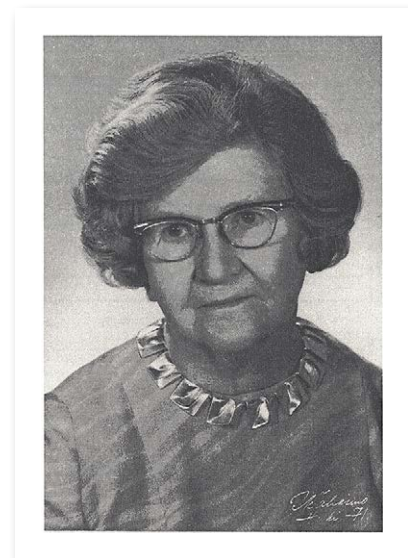
Aino Hausmann oivalsi, että villan lajitelun oppiminen on keskeinen tekijä, kun

pyritään saamaan kotiteollisuustuotteet kilpailukykyisiksi ulkomaisesta villasta kudotujen tehdastuotteiden kanssa. Kirja opettaa lukijalle villan tuntemuksen koko prosessin. Punaisena lankana on saattaa jokainen villakuitu oikealle paikalleen. Kirjan mallit ovat hyvin yksinkertaiset, ”ettei ajatus eksyisi valtatietä syrjäpoluille”. Villan pitäisi aina olla perustana tehostamassa siitä valmistetun tuotteen kauneutta.

Kirjan kankaat ovat pääosin Kotitalouskeskuksen mallikokoelmista, jotka kudottiin huolellisesti lajitellusta villasta. Osan Aino Hausmann on suunnitellut taiteilijays-

täviensä Maria Boijen ja Hulda Potilan kanssa. Pukujen kirjonta ja koristelu on puolestaan hänen, Irja Palosen ja Riitta Immosen käsialaa. Neulemallit ovat Aino Hausmannin. Osa malleista on uusia, osa on esitelty aiemmin *Neulemalleja lasten ja aikuisten pukimiin* -kirjassa.

Aino Hausmannille esteettisyys oli kaikessa toiminnassa tärkeää. Se näkyy myös tässä kirjassa, jonka malleja ovat suunnitelleet Suomen johtavat tekstiilialan taiteilijat, jotka ”maatiaislampaan villa on vanginnut lumoukseensa”.

Aino Hausmannin kirjallisuutta:

- Aino Hausmann: Kirjontaa. Kotitalouskeskuksen julkaisuja, 1945.
- Aino ja Juhani Hausmann: Ommeltavia kirjaimia. WSOY, 1950.
- Aino Hausmann: Kapiokirstu. Kodin neuvokki 4. Yhtyneet kuvalehdet Oy, 1956.
- Leluja. Toim. Aino Hausmann. Kotitalouskeskuksen julkaisuja, 1945.
- Neulemalleja lasten ja aikuisten pukimiin. Otava, 1946.
- Villa emännän käsissä. Kotitalouskeskuksen julkaisuja, 1947.
- Neuletöitä ja kankaita lajitellusta maatiaislampaan villasta. Otava, 1950.
- Talvea pakoon etelän kesään. WSOY, 1951.
- Lukuisia artikkeleja Omin käsin- ja muissa käsityölehdissä.

Itse ommellen itsetuntoa

TEKSTI MERJA SAARINEN

Kun vuonna 2020 tutkin Aino Hausmannin ompelukirjallisuutta, hämmästyin kuinka monipuolisesti hän käsittelee aiheitaan. Luettuani 1956 julkaistun Kapiokirstun huomaan sukeltaneeni kodintekstiilien kulttuurihistoriaan.

Suurin osa esitellyistä työtavoista ja tekstiileistä olivat isoäittemme arkea. Hausmann ottaa huomioon sodan jälkeisen materiaalipulan. Hän toteaa kuinka aikaa on vähemmän kuin ennen ja laskee keskeisiin kone- ja käsinompeleiden työvaiheisiin itseltään kuluneen ajan.

Hausmann kirjoittaa siten, että hän keskustele lukijan kanssa. Hän kertoo miten ompelutapa tulee valita kankaan ehdoilla. Suree, jos hienolle damastille on valittu ompelijan taitoihin nähden liian vaikeat kirjaimet tai jos ristipistot on ommeltu piirretylle mallille, vaikka omat kansanomaiset perinteemme tarjoavat kauniita esimerkkejä kankaan lankoja laskien ommelluista kuvioista.

Sommiteluissa Aino Hausmann rohkaisee selkeyteen. Selkeys onkin leimallinen piirre ompelun, kirjannon ja nimikoinnin esittelyssä. Kulusta leikkausta (8:5:3) voi käyttää apuna kun valitaan tasapainoista vaikutelmaa päärmeeen ja nimikoinnin sijoittelussa. Piirroksia sekä valmistettujen tuotteiden kuvat teksteineen havainnollistavat mitä hyvä käsityötaito on.

Laadukkaat valokuvat nimikointikirjassa todistavat Hausmannin oman käsialan loistokkuuden. Aino on poikansa kanssa sommitellut ”kankaalle ommeltaviksi taipuvien” aakkosten malliston eri kirjaintyyleistä ja ommellut kaikkiin esimerkit.

Oppaiden saatesanat paljastavat itsenäisen, ajan ilmiöihin kantaottavan ajattelijan, joka teollisten tuotteiden äärellä toivoo käsityölle jatkuvuutta: vaikka pientä ommeltua kirjainta ”tuomaan henkistä sisältöä” tekstiiliin. Voiko arvokkaampaa tavoitetta olla?

Pikakirjain, joka ommellaan 15 minuutissa.

Aino-koti -säätion vuoden 2020 apurahan saivat:

- Kouhia, Anna 1500 euroa. Feministisen vaatemalliston materiaali- ja valmistuskuluihin.
- Laukka, Julia 525 euroa. Erityispedagogiikan aineopintoihin Helsingin yliopiston avoimessa yliopistossa.
- Liukkonen, Päivi 2500 euroa. Käsityötieteen väitöskirjaan ”Maker-Centered Bioart in Education – Skill-building for the Future” (Tekijäkeskeinen biotaide opetuksessa – taitoja tulevaisuuteen)
- Luoto, Iina 1000 euroa. Opettajien erikoistumiskoulutukseen Turun yliopistossa: Kouluhuvinvointi 60 op.
- Vastimo, Minna 2000 euroa. Väitöskirjatyöhön aiheesta luokanopettajaopiskelijoiden oppimisen itsesäätelytaidot käsityöopinnoissa.
- Väänänen, Niina 500 euroa. Suomenkielisen tieteellisen artikkelin kirjoittamistyöhön hakijan englanninkielisestä väitöskirjasta.

Koiralapaset

Ohje on hieman muokattu alkuperäisestä Aino Hausmannin ohjeesta, mikä on julkaistu kirjassa *Neulemalleja lasten ja aikuisten pukimiin*, Otava 1947.

Tarvitset:

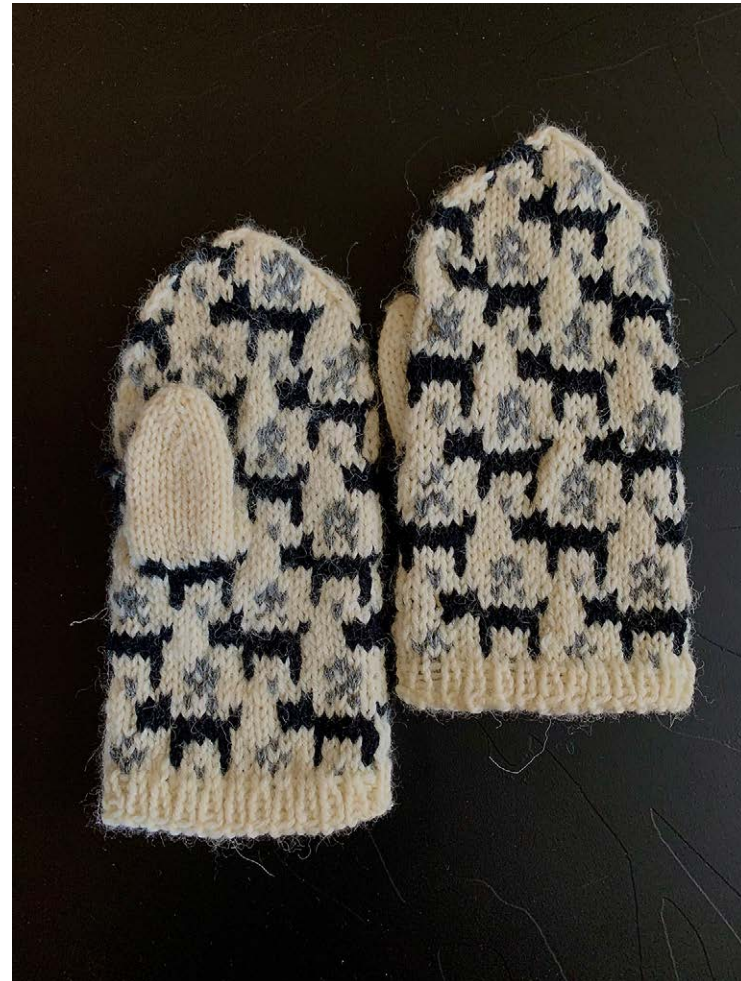
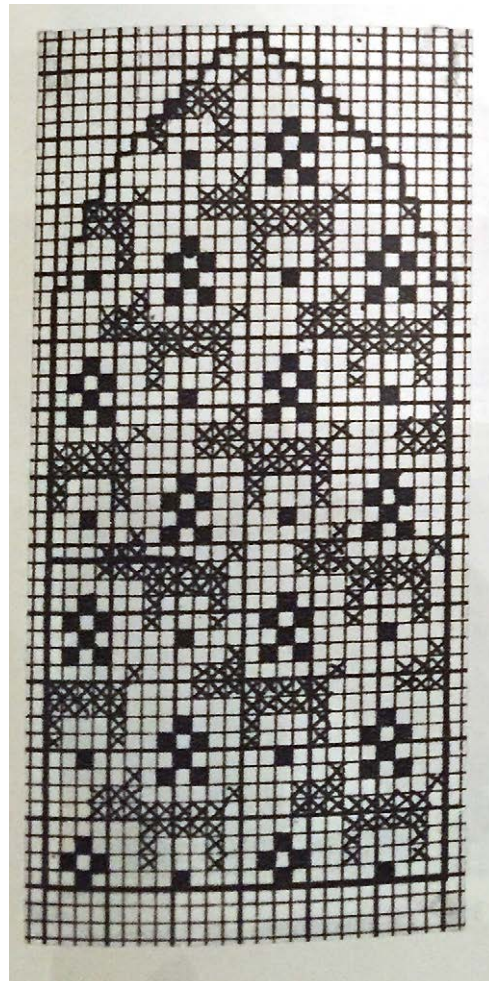
Luonnonvalkoista, harmaata ja mustaa villalankaa ja puikot numero 4. Mallilapaset on neulottu Novitan Nordic Wool langasta.

- Luo 48 s ja jaa ne neljälle puikolle, 12 s kullekin.
- Neulo 5 krs 1 o 1 n joustinneuletta.
- Neulo sileää neuletta ja kuviot ruutupiirroksen mukaan.

- Kun olet neulonut kuviota 19 kerrosta, neulo peukaloa varten 8 s apulangalle. Siirrä silmukat takaisin puikolle ja jatka neulomista.
- Kun olet neulonut 35 krs, aloita kärkikavennus. Tee kapea nauhakavennus. Kavenna joka kerroksella ensimmäisen ja kolmannen puikon alussa takareunat yhteen sekä toisen ja neljännen puikon lopussa etureunat yhteen.

- Kun jokaisella puikolla on kaksi silmukkaa, katkaise lanka ja pujota se jäljellä olevien silmukoiden läpi. Kiristä lanka ja päättele se nurjalle puolelle.

Instagram: @ainokotisaatio

Luonnollista viisautta kässistä

Esa Saarista mukaillen; ”Mitä tulee tunnille, kun sinä tulet paikalle?” – Asiantuntija, kasvattaja vai jotain muuta? Olen tänä syksynä törmännyt ajatukseen roolistani käsityönopettajana moneltakin kantilta.

Parin viikon koulunkäynnin jälkeen meidän seikat kertoivat kokemuksiaan yläkoulusta. Kivaa on se, että yläkoulussa asioissa mennään syvemmälle. On kuulemma mukavaa, kun aineenopettajat tietävät paljon omasta aineestaan ja osaavat opettaa sitä innostavasti. Niinpä juuri! Haluan haastaa teidät kaikki mukaan tekemään tämän todeksi, jotta mukanamme tunnille tulee niin asiantuntijuutta kuin mahdollisuuksien luoja käsillä tekemiseen luomaan luokkaan tunnelman, joka herättää halun tehdä itse, uskaltaa mokatakin ja oppia lisää. Tiedän kyllä, että joinakin aamuina pitää sanoa itselleen ”fake it till you make it”!

Mikä sitten tulee olemaan käsityön uusi normaali? Nykyinen opetussuunnitelma on kuohuttanut, ja muokannut työtämme viime vuosina kovasti. Paljosta tärkeästä on ollut pakko luopua ja kaivaa opetussuunnitelmasta kaikkein olennaisimmat tiedot ja taidot yleissivistävästä käsityöstä. Joku käsityötä opettava on saattanut kokea muutoksen vaikeana, kun taas toinen on löytänyt siitä

työhönsä uutta potkua. Koulutusreissuilla olen kohdannut osaavia opettajia, jotka ovat motivoituneita työhönsä uuden edessä ja epäileväisetkin ovat olleet rohkeita kokeilemaan uusia tapoja toimia.

Mitä ovatkaan ne kansalaistaidot, jota kässässä pitäisi oppia, jotta pärjää tulevaisuudessa? Osaammeko me aikuiset ajatella, mitä tulevaisuuden taitoja nykypäivän lapset tarvitsevat? Uskon, että pysyviä asioita ovat pitkäjänteisyyden oppiminen, sekä käsityössä konkreettisesti harjoiteltavat ajattelun taidot. Yhtä lailla tärkeää on kestävä elintavan omaksuminen, eikä kohtaamisen merkitystä ja pettymysten sietokyvyn oppimista voi ohittaa. Käsityötekniikoiden oppimisesta en ole niinkään huolissani – ohjeita löytyy Youtubesta kyllä, jos on intoa ja halua tehdä. Meidän opettajien tehtävä on löytää se erityisyys ja hyvä, jota jokaisessa oppijassa on.

Koulumme tulevaisuuskummi Ilkka Halava haastaa opettajien ajattelua maalailamalla visioita, joissa automatisaation ja robotiikan yleistymisen myötä perinteisiä työpaikkoja häviää, mutta kuitenkin luoden uskoa siihen, että työtä riittää kyllä. Tiesittekö, että Ponsen työkonheet on jo nykyään tehty niin, että ne opettavat käyttäjänsä tai tulevaisuudessa rekkakuskin ammatti muuttuu ilman kuljettajia liikkuvien rekkakolonien luotsiksi? Halavan mukaan juuri nyt kasvaa kultainen sukupolvi, joka muutoksentoon subjektina tulevaisuudessa. Haluammehan tarjota heille mahdollisuuksien narratiivin depressioitehtaan sijaan?

Minun henkinen palkkapäiväni on ollut tänä syksynä Huppariklubi, jossa on tehty valmiiksi viimekeväisiä, koronan takia kesken jääneitä huppareita kasiluokkalaisten kanssa. Motivoituneella porukalla on ommeltu ja ruperteltu niitä näitä. Ne ovat olleet merkityksellisiä hetkiä, kun on loppuunsaatettu (nuorelle) iäisyys sitten aloitettu projekti ja oltu tyytyväisiä oman työn tulokseen.

Lopuksi lainaan erään äidin kiitaiselle tyttärelleen antamaa ohjetta: ”Loputon tiedon ja viihteen ahmiminen tyhmistä. Aivojen vanhat osat vaativat hiljaisuutta ja käsillä tekemistä. Vasta silloin ihmisen luonnollinen viisaus pääsee esiin.”

Ilkka

Juttusarjassa esitellään eri käsityöopettajien työtä ja heidän hyväksi havaitsemiaan käytäntöjä uuden opetussuunnitelman aikana.

osa 7

”Taitojen oppiminen vaatii aikaa”

Ressun peruskoulun käsityöopettaja Marjo Malista harmittaa käsitöiden tuntimäärän lasku sekä se, ettei käsitöitä harrasteta kotonakaan enää niin paljon kuin ennen. Korona-aikaan käsityöinnostus on onneksi kasvussa.

TEKSTI JA KUVA KATJA MÄKI-KAILA

Marjo Malinen opettaa Ressun peruskoulussa Helsingissä. Hän opettaa luokkia 3–9 käsitöissä tekstiilityön menetelmillä. Hän on työskennellyt käsityöopettajana jo 20 vuotta ja kokee työnsä ja opettamansa aineen tärkeänä.

Ressun peruskoulu sijaitsee museoviraston suojelemassa rakennuksessa Lapinlahdenkadulla. Koulu on yhtenäinen peruskoulu, jossa on lähes 600 oppilasta. Ressussa kaikki oppilaat opiskelevat Helsingin kaupungin opetussuunnitelmaa IB-ohjelman kautta. Opettajan rooli koulussa on merkittävä. Pieniä oppilaita on paljon.

Käytännön työ ja oppilasprojektit

Pienimpien kanssa opetellaan ensisijaisesti motorisia taitoja. Kädentaidot ovat arvokkaita ja niitä tarvitaan useissa eri tarkkuutta vaativissa ammateissa perinteisten käsityöammattien ulkopuolellakin, kuten hammaslääkäriin, kirurgin ja kellosepän työssä. Siksi on tärkeää vahvistaa oppilaiden käsien hermoratoja ja motorisia taitoja erilaisten käsityöharjoitusten kautta. Pienten kanssa harjoitellaan käsityön perustaitoja ja

toteutetaan suunnittelu- ja valmistusprojekteja pienimuotoisemmin taitojen oppimisen lomassa.

Kuudennella ja seitsemännellä luokalla oppilaat harjoittelevat käsityön teknisen työn työtapoja ja tekstiilityön työtapoja syyslukukauden ja soveltavat sitten oppimiaan taitoja kevätlukukaudella toteutettavan suunnittelu-/ongelmanratkaisuprojektissa. Ideana isossa projektissa on kokonaisen käsityön periaatteen mukaisesti se, että oppilaat ideoivat, suunnittelevat, tekevät kokeiluja ja valmistavat edellisten perusteella jonkin oman tuotteen tai ratkaisun. Näissä projekteissa on vahvasti läsnä oppilaan oma reflektointi eli itse- ja vertaisarviointitaitojen kehittäminen. Opettaja auttaa, ohjaa ja tukee tässä valmistusprosessin rinnalla ja antaa myös arvioinnin prosessista. Marjo hyödyntää mm. keksimisen pedagogiikkaa tai muotoiluprosessin vaiheita. Keksintöprojekteissa on lähdetty etsimään ratkaisuja arjen helpottamiseksi (7.lk) tai suunniteltu ja valmistettu pelejä (6.lk).

Oppilaat tallentavat projektista eri vaiheita sähköiseen portfolioon, josta sitten on helppo todentaa oppilaan oppimisprosessin

eteneminen ja arvioida sitä. Marjo hyödyntää toiminnallisen suunnittelun menetelmiä kuten erilaisia oppilaita motivoivia harjoituksia pelillisesti esimerkiksi ompelukoneen käytön kertausharjoitus tai vaikka muotoilutehtäviä ulkona. Oppilas suorittaa harjoituksen ja lähettää videon opelle.

Marjo on hyödyntänyt oppilastoissa jonkun verran myös elektroniikkaa. Pienten kanssa voi tehdä e-tekstiileillä ihan yksinkertaisia töitä esimerkiksi ommella virtapiirin ja ledejä sähköä johtavalla langalla johonkin tuotteeseen. Isojen valinnaisten kanssa voi hyödyntää vaativampia menetelmiä ja lisätä niihin ohjelmointia esimerkiksi *micro:bit*:tien tai *circuit playground*in avulla.

Valinnaisissa Marjolla on aina joku teema. Hän haluaa suunnitella sen yhdessä oppilaiden kanssa. Valinnaisissa pitää olla myös oppilaiden omaa valintaa mukana. Marjo pohtii yhdessä oppilaiden kanssa teemat ja sen mikä on oppilaan oma tavoite. Sen pitää olla sellainen, että hän oppii aina jotain uutta. Joinakin vuosina on tehty esimerkiksi espadrillokset, jonakin vuonna älytuote tai pelituote. Joskus kaikki neulovat.

Taitojen oppiminen vaatii aikaa

Aikaisemmin kotona opittiin perustaitoja käsityössä, joita syvennettiin koulussa. Silloin oppilaiden kanssa pääsi todella vaativiin oppilastöihin muun muassa kaavoituksessa ja vaatteiden ompelussa. Nykyään käsitöitä ei välttämättä harrasteta enää niin paljon kotona, ja perheillä on kiireinen arki, jossa taitoja ei välttämättä ehditäkään opettamaan sukupolvelta toiselle. Yleinen osaamisen taso on siksi laskenut oppilaiden keskuudessa. Myös vähentyneet tunnit yläkoulussa vaikuttavat tähän.

Marjoa surettaa tuntimäärän lasku yläkoulussa. Häntä harmittaa myös alueellinen eriarvoisuus. Olisi erittäin tärkeää, että koko maassa olisi kaikilla seiskoilla kolme tuntia käsitöitä viikossa. Opetussuunnitelmaa on vaikeaa toteuttaa näillä nykyisillä tuntimäärillä.

Viime kevään etäopetuksen aikana Marjo huomasi, että monessa perheessä löydettiin uudelleen käsityön ilo. Oppilaat ja vanhemmat odottivat yhdessä käsitöistä annettavia etätehtäviä ja käsityöt löydettiin perheen yhteiseksi projektiksi.

Elämän ikäinen oppiminen

Marjo kuvaa itseään ikäiseksi opiskelijaksi. Hänellä on ollut mahdollisuus oppia työn kautta paljon. Alkuun piti opetella käsityön opettaminen englanniksi sekä omaksua IB-opetussuunnitelma ja sen koukerot. Tietotekniikka ja elektroniikka on tuonut paljon uutta sisältöä hänen työhönsä. Uuden oppiminen ja sen hyödyntäminen omassa työssä tekee työstäkin mielekkäämpää. Opettajien koulutusten kautta koko koulu hyötyy.

Marjo tykkää myös jakaa tietämystään. Hän toimii tutor-opettajana omassa koulussaan. Marjo on ollut mukana Helsingin yliopiston Growing Mind ja INNOKOMP-hankkeissa opettajajäsenenä. Hän on myös yksi uuden *Keksimisen pedagogiikka 2020 PS Kustannus* teoksen kirjoittajista.

Käsityön merkitys

Marjo pohtii paljon sitä, mitkä ovat ne tulevaisuuden taidot, mitä haluamme opettaa nuorille. Minkälainen on maailma tulevaisuudessa? Mitä tulevaisuuden taidot ovat?

Nykyisessä opetussuunnitelmassa käsityössä on suunnittelu, projektinhallinta ja

pitkäjänteinen työskentely koko ikäluokalle. Kaikilla aloilla tarvitaan ryhmätyö- ja projektinhallintataitoja. Myös kestävä kehitys on tärkeä osa nykyisyyttä ja tulevaisuutta. On osattava tehdä kestäviä valintoja ja korjata vaatteitaan ja tavaroita tai tietää minkälaiseen seinään laitetaan minkälainen nauha. On myös kyettävä arvioimaan omaan työskentelyään.

Käsityön avulla opitaan käsityön perustaidot ja perusmotoriset taidot. Käsityö tarjoaa koulupäivään myös hengähdysten muusta akateemisuudesta. Se vahvistaa oppilaiden kykenevyyttä, pystyvyyttä, hyväksytyksi tulemisen tunnetta itsenään sekä arjesta selviytymisen taitoja. Käsityön opettamisessa iso merkitys on kollegalla ja toimivalla tiimiopettajuudella. Tarvitaan kaksi ammattilaista, jotka osaavat oman alueensa sekä ymmärtävät että arvostavat myös toistensa työtä. Marjolla on ollut viime vuodet ilo tehdä työtä kuvatuolissa työympäristössä.

– Käsityö on paras oppiaine, siinä on samassa paketissa niin tulevaisuuden taitoja, kuin elämässä selviytymisen taitojakin, hän toteaa. ✕

KOULUKANGASTUKKU.FI

NOVITA

TILAA
KOULULLE
LANGAT
ja käsityötarvikkeet

-20%

www.novitaknits.com

LANKATILAUKSET:
05 744 33 35
MA-PE KLO 12-14
lankapalvelu@novita.fi

Tarjous koskee normaalihintaisia lankoja ja käsityötarvikkeita. Voimassa 2020 loppuun saakka.
Tilaukset toimitetaan kahden viikon kuluessa tilauksen vastaanottamisesta. Maksuehto laskulla 14 pv netto.
Muistathan ilmoittaa tarvittavat viitteet laskutusta varten sekä toimitus- ja laskutusosoitteet.

TEKSTIILIPALVELU
— SUOMEN SUURIN KANGASTUKKU

Tilaa kankaat suoraan koululle
verkkokaupastamme:
www.tekstiilipalvelu.com

Meiltä saat myös ilmaisen näytekansion
tai täydennystä vanhaan:
michael.virtala@tekstiilipalvelu.com
tai 040 186 1521

ILMOITA
TEKSTIILIOPETTAJA-LEHDESSÄ

ullaka
Tarvikkeita tekeville käsille!

ullaka.fi

ap@ullaka.fi
puh. 0102355200

Syanotyypia kuvansiirtoon
iDye-värit keinokuiduille ja luonnonkuiduille

Happo-värit villalle ja silkille
Punch-neulat tuftaukseen

LAPPAJÄRVEN VÄRJÄÄMÖ OY

Aitaa tekemisen iloa
jo vuodesta 1979!

Runsas valikoima askartelu- ja käsityö- materiaaleja

www.filona.fi

info@filona.fi, puh 040 838 5449, Kankaantie 6, Lappajärvi

Eurokangas

KANKAAT JA TARVIKKEET
VUODELLE 2021!

Pyydä tarjous, tee tilaus, kysy erikoisuuksia
tai anna palautetta – ja liity samalla
käsityöopettajien uutiskirjeen tilaajaksi!
tukku@eurokangas.fi

www.eurokangas.fi/tekstiilopettajat

KOULUILLE KAIKESTA -10%

klikkaa ompelijanmaailma.fi
ja pyydä meiltä tunnukset
koulupalveluihimme...

EDULLINEN - NOPEA - PALVELEVA

Elektroniset leikkurit

UUSI CAMEO 4 PRO 24"

leikkuuleveys jopa 60 cm ja -pituus 18 m

www.lumikellot.fi
contact@lumikellot.fi / 045 635 6122

Silhouette CAMEO - Silhouette Portrait

SDX1200 - SDX1000

SUVEKA

Vuodesta 1902

TUTUSTU KANKAISIIN OSOITTEESSA:
www.suveka.com

TEE TILAUS VERKKOKAUPASSA TAI PUHELIMITSE.
ASIAKASPALVELU 09 8811844
AVOINNA ARKISIN 8-16

Toimitamme kankaat vakuutettuna toimitusosoitteeseen.
Kaikki yli 200 € tilaukset ilman rahtikuluja!

Parasta ompeluun Uutuusmallit

BERNINA 335 435

Maahantuoja: Bernina Suomi, www.bernina.fi

made to create

BERNINA